

Den næste sag på dagsordenen var:

7) *Forespørgsel nr. F 14:*

Forespørgsel til energiministeren:

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om den kommende eludbygning, om elbesparelsesmuligheder og om udbygning af vedvarende energi, herunder med biobrændsler, energiekspor m.v. set i lyset af Energiplan 2000, 20. marts-aftalen, energipolitisk redegørelse 1991 samt VE-rådets handlingsplan for vedvarende energi 1992-94?«

Af Riishøj (SF) og Gade (SF).

(Forespørgslen anmeldt 20/12 91. Fremme af forespørgslen vedtaget 16/1 92).

Begrundelse

Riishøj (SF):

Det er ikke svært at begrunde, hvorfor den debat, vi skal i gang med nu, er vigtig. Vi befinder os i en periode, hvor Danmark skal opfylde sine forpligtelser i forhold til Brundtlandhandlingsplanen, den plan, som den tidligere VKR-regering har vedtaget. Siden da har vi fået en række rapporter, som danner et godt grundlag for videre beslutninger.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Det er min bestemte opfattelse, at det er nødvendigt med mere ro i salen.

Riishøj (SF):

Vi har fået en handlingsplan fra VE-rådet vedrørende fremme af vedvarende energi, vi har fået Ølgaardudvalgets rapport om biobrændslerne, vi har fået energiministerens årlige redegørelse, og vi står i øjeblikket i en periode, hvor vi skal udmønte den såkaldte 20. marts-aftale om decentral kraftvarme baseret på naturgas. Vi venter derfor spændt på energiministerens redegørelse over for Folketinget om, hvordan denne målsætning bliver opfyldt.

Besvarelse

Energiministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Jeg vil gerne indledningsvis takke for den forespørgsel, der er stillet. Baggrunden for forespørgslen er dels Elsams ansøgning om at opføre to store kraftværker i slutningen af 1990'erne, dels debatten om øget anvendelse af biobrændsler og anden vedvarende energi.

Vi skal senere i dag drøfte anvendelsen af biobrændsler. Jeg vil derfor omtale dette spørgsmål relativt kortfattet og fokusere på de forhold, der har betydning for behovet for nye værker.

Behovet for nye kraftværker afhænger af flere forhold. En væsentlig faktor er udviklingen i elforbruget; det samlede elforbrug er i de sidste fem år vokset med ca. 2 pct. om året. Væksten i Elsamområdet har i mange år været større end i Elkraftområdet, hvilket bl.a. afspejler erhvervsudviklingen vest for Storebælt. I Energi 2000's såkaldte basisfremskrivning ventes elforbruget i 1990'erne fortsat at vokse med godt 2 pct. pr. år. Denne fremskrivning var baseret på den beregningsmæssige forudsætning, at der ikke gennemføres nye initiativer på elspareområdet.

Det er i Energi 2000 skønnet, at en gennemførelse af samtlige handlingsplanens initiativer på elspareområdet rundt regnet vil halvere væksten til ca. 1 pct. pr. år i 1990'erne. Dette skøn er ifølge sagens natur baseret på usikre forudsætninger om tidsfølge og effekt af de pågældende initiativer. Specielt vurderingen på mellemlang sigt er behæftet med betydelig usikkerhed.

Stigningen i elforbruget ventes primært at finde sted i erhvervslivet og i den offentlige sektor. Det skyldes bl.a. den økonomiske vækst, der er en forudsætning for at reducere arbejdsløsheden og gælden til udlandet. Den gode fremgang i eksporterhvervene er en forudsætning for at løse arbejdsløshedsproblemet, og denne fremgang giver anledning til et tilsvarende øget elforbrug.

En anden væsentlig årsag til stigningen i elforbruget er, at den tekniske og økonomiske udvikling til stadighed ledsages af introduktioner af nye elforbrugende apparater og processer. Et velkendt eksempel er den eksplosive vækst i antallet af pc'er i de senere år.

Denne tendens til øget elektrificering har op gennem 1980'erne betydet, at elforbruget er vokset lidt hurtigere end bruttonationalproduktet, mens det samlede energiforbrug pr. kronebruttonationalprodukt er faldet betydeligt. Tendensen til øget elektrificering betyder endvidere, at der skal stærke midler til for at modvirke den automatiske opdrift i elforbruget. I denne henseende minder elforbruget om de offentlige udgifter.

[Energiministeren]

Elbesparelser er i og for sig ikke nogen nyhed. Lige siden elektricitetens barndom er apparater og andet blevet betydelig mere effektive som følge af den naturlige teknologiske udvikling. Det nye ved elbesparelserne er, at der nu udfoldes en betydelig aktiv indsats for i højere grad at få realiseret de tilbageværende besparelsesmuligheder.

Det er ikke nogen let opgave. Resultatet af anstrengelserne afhænger i sidste ende af, hvordan de 2,8 millioner elforbrugere reagerer på indsatsen. I dette lys kan man ikke forvente, at de teoretiske muligheder omsættes i praktiske resultater fra den ene dag til den anden. Der er i stedet tale om et langt og sejt træk, hvis resultater først for alvor viser sig på længere sigt.

Det er derfor glædeligt, at der allerede er en betydelig aktiv indsats på området både nationalt og internationalt. Nationalt har de danske elselskaber iværksat en omfattende generel informationsvirksomhed, f.eks. de velkendte kampagner til støtte for markedsføringen af lavenergipærer.

Herudover tilbyder de danske elselskaber i stigende omfang de større forbrugere i erhvervslivet og i offentlige virksomheder en individuel energirådgivning. Denne rådgivning vil blive udbygget i de kommende år, således at stadig flere større elforbrugere kan tilbydes en omfattende service på området.

Rådgivningen bliver understøttet af et aktivt medspil fra forbrugersiden. Således nedsatte Industrirådet i samarbejde med Landbrugsraadet i foråret 1991 et industrienergiudvalg, som har til opgave at udarbejde initiativer til fremme af energieffektivisering og besparelser inden for produktionserhvervene, bl.a. ved regelmæssig gennemgang af virksomhedernes elforbrug. Sidste efterår blev der nedsat et lignende udvalg for gartnerierhvervet, og også handels- og serviceerhvervet har udtrykt interesse for Industrirådets initiativ.

For de offentlige virksomheders vedkommende er Energistyrelsen i fuld gang med at forberede en »Staten går foran«-kampagne i samarbejde med de berørte parter. Den 3-årige kampagne vil omfatte etablering af energistyring i statens bygninger, fremme af indkøb af maskiner med lavt energiforbrug og andet. Ligeledes udnyttes Energistyrelsens energiforskningsprogram til at fremme forskning og udvikling af elbesparende udstyr og systemer.

Elbesparelserne i erhvervslivet vil desuden blive fremmet af CO₂-afgiften, men en stigning i elprisen i erhvervslivet på 5 øre pr. kWh vil i sig selv have en meget begrænset betydning på grund af elforbrugets beskedne prisfølsomhed. Afgiften vil især have ringe virkning for elforbruget i de energiintensive virksomheder, hvor afgiften reduceres. I visse tilfælde vil incitamentet til elbesparelser endog kunne blive forringet i virksomheder, der står på vippen til at kunne få fuld tilbagebetaling af afgiften.

Men selv om CO₂-afgiften i sig selv næppe har nogen større betydning for erhvervslivets elforbrug, er det indlysende, at den samlede effekt af CO₂-afgiften, tilskuddet til energibesparelser, rådgivning og erhvervslivets egne initiativer tilsammen må ventes at få en mærkbar effekt på erhvervslivets elforbrug.

For yderligere at sætte skub i udviklingen, så de ambitiøse mål i Energi 2000 kan nås, er der netop nu ved at blive nedsat et elspareråd. Rådet får til opgave at koordinere de mange initiativer på området og i samarbejde med de berørte parter at udarbejde en samlet handlingsplan på elspareområdet.

Ud over den nationale indsats sker der også en del internationalt. På en række områder er initiativer på internationalt niveau et langt mere slagkraftigt og hensigtsmæssigt middel end nationale tiltag. Det er derfor glædeligt, at der også på dette område er ved at komme skred i tingene i EF. Eksempelvis fremsendte Kommissionen i august sidste år et direktivforslag om en generel og obligatorisk mærkning af husholdningsapparater, som ventes endeligt vedtaget senere i år.

Desuden blev det omfattende SAVE-program endeligt vedtaget i oktober sidste år. Inden for dette programs rammer kan der ventes en række initiativer, der skal iværksættes i hele EF; bl.a. arbejdes der for tiden med fælles normer for energieffektiviteten i elapparater. I denne forbindelse pågår drøftelser med fabrikanterne om frivillige aftaler på området.

Sammenfattende udfoldes der således en betydelig indsats for at realiseret de mange muligheder for at gennemføre økonomisk attraktive elbesparelser.

Regeringen vil fortsat – både nationalt og internationalt – støtte alle fornuftige initiativer for at fremme og udbygge denne indsats, der på længere sigt kan yde et vigtigt bidrag til at

[Energiministeren]

realisere de energipolitiske målsætninger på omkostningseffektiv vis.

Jeg vil imidlertid advare imod, at man i relation til eludbygningen frem til slutningen af 1990'erne sælger skindet, før bjørnen er skudt. Resultaterne af indsatsen vil først vise sig for alvor på længere sigt. Der bør derfor anlægges forsigtige vurderinger af effekten af elbesparelser på mellemlang sigt i forbindelse med eludbygningen.

Et andet forhold, der har betydning for behovet for tilgang af ny kapacitet, er den langsigtede indhandel med udenlandske samarbejdspartnere. Der har i mange år været en omfattende udveksling af el mellem de danske elværker og deres udenlandske samarbejdspartnere. For Danmarks vedkommende har samarbejdet primært bestået i import af overskuds-el fra Norge og Sverige. Disse handler aftales med kort varsel og påvirker ikke kapacitetsbehovet i Danmark.

Der er imidlertid en tydelig tendens til, at udviklingen går i retning af mere langsigtede og forpligtende samarbejdsformer, hvor parterne i en årrække forpligter sig til kun at købe og sælge så og så meget el på nærmere fastsatte tidspunkter. Det eneste aktuelle eksempel i Danmark på denne form for samarbejde er den pumpekraftaftale, som Elsam i en årrække har haft med det norske Statkraft. I 1991 aftalte parterne at forlænge og udvide samarbejdet.

Ligeledes i 1991 indgik Elsam en lignende aftale med det svenske Vattenfall. De to aftaler vil tilsammen reducere behovet for nye kraftværker i Elsamområdet med 450-700 MW i slutningen af 1990'erne.

Ved vurderingen af de fremtidige importmuligheder skal man i øvrigt være opmærksom på, at både Norge og Sverige i stigende grad må ventes at sælge deres overskud af el til anden side. Denne udvikling er allerede i fuld gang og vil blive forstærket i takt med åbningen af elmarkedet i EF.

Ses der bort fra de særlige forhold omkring den tyske del af Enstedværket, har Elsam ikke langsigtede planer om eksport af el. Derimod indgik Elkraft sidste år en aftale om levering af 350 MW i en 10-årig periode fra 1996 til elskabet VEAG i det tidligere Østtyskland.

I lyset af udviklingen på det europæiske elmarked kan det ikke udelukkes, at Elsam på et

tidspunkt vil indgå langsigtede eksportaftaler, som vil få betydning for kapacitetsbehovet i Elsamområdet; men det er indtil videre kun fremtidsmusik. Der skal i denne forbindelse ikke være tvivl om, at regeringen ser positivt på perspektiverne ved dansk eksport.

Især ved eksport til Østeuropa kan der – samlet set – opnås miljømæssige fordele, når eksporten fortrænger produktion på de mange stærkt miljøbelastende værker i Østeuropa. Hvis det oven i købet er en god forretning, der giver arbejdspladser og et plus på betalingsbalancen, er det bestemt ingen skade til.

I debatten om eksport har det bl.a. været fremført, at det ville være bedre i stedet at støtte moderniseringen af kraftværkerne i Østuro – bl.a. i lyset af muligheden for at afsætte overskudsvarmen. Hertil vil jeg sige, at jeg er enig i, at der ikke er grund til at promovere dansk eksport, hvis det udelukker mere fordelagtige alternativer.

Men denne situation er jo ikke aktuel. Selv ved en betydelig indsats vil det formentlig tage årtier, før alle kraftværker i Østeuropa er bragt op på dansk standard, så der er næppe risiko for, at dansk eksport blokerer for mere fordelagtige alternativer i en overskuelig fremtid. Og eksport er jo ikke til hinder for, at dansk ekspertise og knowhow samtidig kan yde et væsentligt bidrag til at løse de enorme miljøproblemer med kraftværkerne i Østeuropa.

Men det mest betænkelige ved dette argument mod dansk eksport er den Erasmus Montanus-holdning, det afspejler. Der bliver ikke eksporteret én kWh til Østeuropa, hvis køberen ikke finder, at handelen er fordelagtig. Hvis der er interesse for import af dansk el i Østeuropa, skal vi ikke komme og spille bedrevidende og fortælle, hvad man i stedet burde gøre. Det er mit indtryk, at hvis der er noget, man er træt af i Østeuropa, er det bedrevidende naboer, der fortæller dem, hvad de skal gøre i stedet for det, de selv har besluttet sig til.

For at vende tilbage til vore hjemlige forhold: Tilgangen af ny kapacitet i 1990'erne vil i høj grad fremkomme ved omlægning af fjernvarmeværker til decentral kraftvarme. Den første fase i omstillingen forløber fortsat planmæssigt. Der er dog ikke overraskende en betydelig lokal modstand mod den tvangsmæssige karakter, som omstillingen har med hensyn til tidsplan og mulighederne for brændselsvalg.

[Energiministeren]

Med hensyn til fase 2 er der for nylig udsendt forudsætningskrivelser til de pågældende kommuner.

På baggrund af den række forudsætninger skønner Energistyrelsen, at der ved afslutningen af 1. fase i 1994 er installeret decentrale værker med en samlet effekt på ca. 700 MW. Det forudsætter bl.a., at værkerne i væsentligt omfang baseres på naturgas. På de samme forudsætninger er der skønmæssigt grundlag for yderligere ca. 450 MW i de efterfølgende to faser.

Energistyrelsen skønner, at godt $\frac{2}{3}$ af de samlede udbygningsmuligheder ligger i Elsamområdet. Elsams skøn over de praktiske muligheder er noget lavere end Energistyrelsens. Det er ikke så mærkeligt, da der indtil videre kun kan være tale om overslagsmæssige vurderinger under diverse forudsætninger om teknologivalg og andet.

Spørgsmålet kan derfor først afklares, efterhånden som den konkrete projektering af anlæggene skrider frem.

I forbindelse med den decentrale udbygning vil jeg i øvrigt nævne virkningerne af loven om tilskud til elproduktion. Loven vil betyde, at selskabsøkonomien ved omstillingen til decentral kraftvarme bliver betydelig mere attraktiv. Især på denne baggrund synes jeg, man bør overveje, om det fortsat er nødvendigt med en så omfattende central styring af denne omstilling som hidtil.

Den forbedrede selskabsøkonomi åbner mulighed for at slække den stærkt centrale styring, uden at det nødvendigvis får nævneværdige konsekvenser for omfanget af og tempoet i omstillingen.

Et væsentligt spørgsmål i forbindelse med den decentrale udbygning er spørgsmålet om større anvendelse af biobrændsler i de decentrale værker, end det hidtil har været forudsat. Regeringen ser meget gerne, at der sker en øget anvendelse af store mængder af halm og træflis i energiforsyningen. På den baggrund er regeringen indstillet på at iværksætte et intensivt forsknings- og udviklingsprogram for biomasse til energiformål.

Regeringen har endvidere indbudt partierne bag 20. marts-aftalen til drøftelser omkring dette spørgsmål, som i øvrigt også kan få betydning for de store værker.

Omstillingen til biobrændsel for fjernvarmeværkerne uden for naturgasområderne er igangsat. Denne omstilling skal være færdig i 1996; men der er intet til hinder for, at omstillingen i de pågældende byer begynder allerede nu, hvilket jeg også gerne vil gøre de pågældende kommuner opmærksom på.

Hele dette spørgsmål om øget anvendelse af biobrændsler får vi lejlighed til at drøfte igen senere på dagen, så jeg håber på forståelse for, at jeg blot nævner det her, da jeg ellers senere skal gentage mig selv.

Ud over omstillingen af fjernvarmeværkerne vil der i de kommende år ske en fortsat udbygning af den private elproduktion. Bl.a. må der ventes en vis udbygning med industrielle kraftvarmeanlæg; også for dem gælder, at selskabsøkonomien bliver mere attraktiv som følge af tilskud til elproduktion. Der må på den baggrund ventes en noget større udbygning af sådanne anlæg, end der tidligere har været grundlag for.

Størsteparten af den private elproduktion kommer i dag fra vindmøller. Der er grund til at antage, at udbygningen med private vindmøller vil fortsætte i nogenlunde samme takt som hidtil. Men som bekendt er der visse problemer i forbindelse med den private vindmølleudbygning:

For det første er der stigende opmærksomhed om problemer med støj, som uheldigt placerede vindmøller giver anledning til. På den baggrund er det væsentligt, at den fremtidige udbygning sker med færrest mulige gener af den karakter.

Den betænkning om lokalisering af vindmøller, som vindmølleplaceringsudvalget netop har afgivet, er et godt grundlag for de videre overvejelser.

Et andet spørgsmål i forbindelse med vindmøller er vilkårene for nettilslutning og afregning. Trods langvarige forhandlinger lykkedes det som bekendt ikke parterne selv at nå til enighed om de spørgsmål. Det beklager jeg meget.

På den baggrund har regeringen imidlertid fremsat et forslag, som fastlægger de fremtidige vilkår for tilslutning og afregning af vindmøller.

I forbindelse med privat elproduktion vil jeg også nævne biogassen, hvor vi takket være det tværfaglige samarbejde i koordineringsudval-

[Energiministeren]

get har fået et forholdsvis klart billede af biogasfællesanlæggenes aktuelle formåen på det landbrugs-, miljø- og energimæssige område.

Det er min opfattelse, at biogasfællesanlæggene endnu ikke er parate til at indgå i energiforsyningen i større omfang. Det er nødvendigt fortsat at udvikle teknikken og ikke mindst forbedre økonomien i biogasfællesanlæggene; og hvis det lykkes, er der store perspektiver i biogassen.

På den baggrund har landbrugsministeren, miljøministeren og jeg for nylig besluttet at iværksætte et opfølgingsprogram på biogasområdet. Programmet skal løbe i 3-års-perioden fra i år til 1994. I forbindelse hermed vil der blive ydet tilskud til et mindre antal demonstrationsanlæg både i og uden for naturgasområder.

Hvis opfølgingsprogrammet dokumenterer, at biogas på hensigtsmæssig måde kan indpasses i energiforsyningen, vil regeringen foreslå en videregående anvendelse af biogas.

Ved vurderingen af det resterende behov for nye store værker i de kommende år vil skrotningen af ældre værker spille en betydelig større rolle end tidligere.

En meget stor del af landets kraftværker blev idriftsat i 1960'erne og frem til midten af 1970'erne. Ca. 60 pct. af kapaciteten eller godt 5.000 MW er således over 15 år gamle, og alle disse værker vil i de kommende 20 år nå pensionsalderen.

Selv om det formentlig vil være attraktivt at renovere nogle af disse anlæg, er det indlysende, at der specielt efter år 2000 skal opføres et betydeligt antal store værker til erstatning af de gamle anlæg. Det gælder, selv om elforbruget skulle ophøre med at stige fra den dag i morgen.

Erstatningen af de eksisterende værker med nye anlæg vil i øvrigt bidrage væsentligt til at reducere energiforbruget og miljøbelastningen.

Elsam har i december 1991 indsendt en ansøgning til Energistyrelsen om to store værker på hver 400 MW til idriftsættelse i 1997 og 1998. Det første anlæg forudsættes gasfyret, mens det andet forudsættes kulfyret.

De to anlæg vil i mange henseender være identiske, hvilket vil reducere anlægsomkostningerne.

Som jeg tidligere har givet udtryk for, er jeg principielt positiv over for Elsams planer om en udbygning med både et gas- og et kulfyret anlæg. Men jeg vil af gode grunde nødig tage stilling til de konkrete anlæg, før Energistyrelsen har afsluttet sin behandling af ansøgningen i løbet af forhåbentlig kort tid.

En vis udbygning med store gasfyrede anlæg ser ganske fornuftig ud, men det vil bl.a. i lyset af de trods alt begrænsede naturgasreserver i Nordsøen næppe være hensigtsmæssigt og bæredygtigt at basere hele den fremtidige udbygning på naturgasfyrede anlæg.

For så vidt angår fremtidige kulfyrede værker er kulforgasningsteknologien, som endnu ikke er fuldt udviklet, en lovende mulighed. Både Elsam og Elkraft har tidligere indgået aftaler om opførelse af forsøgs- og demonstrationsanlæg med udenlandske samarbejdspartnere. For Elsams vedkommende har Elsam trukket sig ud af projektet, efter at det ikke har kunnet opnå økonomisk støtte fra EF. Elkrafts projekt med det svenske Sydkraft er stillet i bero.

På denne baggrund overvejes andre muligheder, herunder et Elsam-Elkraftsamarbejde på området, og under alle omstændigheder finder jeg det nyttigt, at de danske elværker fortsætter indsatsen på dette område, bl.a. fordi det vil give dansk industri en mulighed for at komme på banen i udviklingen af denne avancerede teknologi, der af mange anses for fremtidens teknik til miljøvenlig anvendelse af kul.

I forbindelse med disse drøftelser om et samarbejde om kulforgasning har man i øvrigt også drøftet etableringen af en elektrisk Storebæltsforbindelse. Det må bl.a. ses på baggrund af, at åbningen af det europæiske elmarked vil ændre forudsætningerne for dette projekt.

Som tidligere nævnt er det indiskutabelt, at der i fremtiden er brug for nye store værker. Det, man på baggrund af usikkerheden om elbesparelser derimod altid kan diskutere, er, om det er økonomisk optimalt at bygge de pågældende værker, f.eks. et par år før eller senere.

Bygges værkerne for tidligt i forhold til det økonomisk optimale, vil man få større omkostninger end nødvendigt, men det er da en trøst, at man ved at bygge værket for tidligt øger forsyningsikkerheden og bidrager til at reducere

[Energiministeren]

energiforbrug og miljøbelastning. Hertil kommer, at det økonomiske tab eventuelt kan begrænses væsentligt ved at udnytte den ledige kapacitet til eksport.

Bygges værkerne for sent, kan man komme til at sætte den vigtige forsyningsikkerhed over styr. Ofte vil man selvfølgelig kunne kompensere for den manglende kapacitet ved importaftaler, men jo kun hvis man vil betale en tilstrækkelig høj pris, og den kan i en presset situation blive meget høj.

Man skal endelig være opmærksom på, at uden den hjælp, vi ofte får fra vore samarbejdspartnere i Nordel i tilfælde af havarier og lign., ville det være nødvendigt, at vi havde en betydelig større reservekapacitet. De gensidige forpligtelser i Nordel er imidlertid betinget af, at hvert land til stadighed sørger for at have en rimelig reservekapacitet.

Sammenfattende kan det konkluderes, at implementeringen af 20. marts-aftalen med hensyn til eludvikling er i fuld gang. På elforbrugsområdet er der både nationalt og internationalt iværksat en række initiativer, der vil bidrage til at opfylde handlingsplanens intentioner.

Endelig er der også med hensyn til vedvarende energi iværksat en udvikling, som på sigt vil give anledning til en markant forøgelse af den vedvarende energis bidrag til energiforsyningen. Også på andre områder er der en udvikling i gang, som giver gode udsigter til, at målene i Energiplan 2000 med henblik på en sikker og miljøvenlig energiforsyning kan opfyldes på et bæredygtigt økonomisk grundlag.

Forhandling

Riishøj (SF):

Jeg vil takke ministeren for redegørelsen. Debatten i dag har en meget alvorlig baggrund, som ministeren jo også nævnte, nemlig bygningen af de to store kraftværksenheder henholdsvis ved Ålborg og ved Skærbækværket. Tilsammen vil de to værker koste i størrelsesordenen 6-7 mia. kr., og det er trods alt en hel del penge. Bruger man et beløb i den størrelsesorden, skal det nøje efterregnes, hvad de penge ellers kunne være brugt til, og om det er nødvendigt at bruge disse penge. Det vil i hvert fald betyde en ekstra miljøbelastning, og det vil betyde ekstra import, både på grund af an-

lægget af de to værker og på grund af den løbende import af kul.

Det, der jo går igen i ministerens tale, er jo, at elforbruget vil stige med en hastighed, som vil nødvendiggøre de to værker. I hele den diskussion, man har om en grøn energipolitik eller en sort energipolitik baseret på kul, gælder uenigheden jo mål og midler i energipolitikken. Hvor store sparemuligheder er der? Hvilke instrumenter har vi til at nedbringe forbruget? Og over for det står spørgsmålet om, hvad det så er nødvendigt at udbygge med.

Uenigheden går også på, hvilken slags brændsler man skal anvende, i hvilken grad man skal bruge kul, i hvilken grad naturgas, i hvilken grad biobrændsler og i hvilken grad vedvarende energi. Det er alle disse tal og meget teknokratiske ting, vi snakker om i dag, det er det jo i virkeligheden sådan en diskussion, vi har.

Det fører mig sådan lidt over i tallene, uden at jeg dog skal kaste mig ud i en stor taldiskussion. Man må sige, at ministerens vurdering af elforbrugets størrelse går ud fra det, man i det teknokratiske sprog kalder forsigtighedsberegninger. Man tager højde for, at elimporten måske ikke kan blive så stor, selv om der kommer en voldsom internationalisering, man skal have en meget stor reservekapacitet, og man skal sørge for, at man i alle tænkelige situationer er dækket ind.

Når det derimod gælder muligheder for elbesparelser, er pessimismen jo meget udbredt. Det overrasker mig virkelig, at ministeren kan anlægge en så negativ vurdering af virkningen af CO₂-pakken både med hensyn til afgiften og med hensyn til de instrumenter, der ledsager afgiften, hvor der jo satses 100 mio. på elbesparelser.

Igennem hele ministerens tale går altså nogle dystre forudsigelser med hensyn til elforbrugets størrelse og en meget negativ samlet vurdering af mulighederne for at spare på elforbruget.

Det er også vigtigt, om VKR-regeringens handlingsplan, Brundtlandhandlingsplanen og Energiplan 2000 i virkeligheden opgives i dag. I denne plan tales der jo om en stigning i det, man kalder normalscenariet i elforbruget, på 15 pct. i løbet af 1990'erne. Mig bekendt ligger der til grund for Elsam's forudsætninger om elforbruget en stigning på over 30 pct., og

[Rilshøj]

det er en fordobling i forhold til normalforløbet i Brundtlandhandlingsplanen.

Det andet store spørgsmål er reduktionen af CO₂-udslippet, hvor der jo er forudsat et minimum på 20 pct.s reduktion af udslippet af CO₂ i år 2005. Hvordan det kan forenes med bygning af 2 nye værker, forekommer mig fuldstændig uforståeligt i øjeblikket, men jeg håber, at den debat, vi får i dag, kan afklare, hvordan de to mål kan forenes. De to værker er i hvert fald ikke med i selve Brundtlandhandlingsforløbet, og man opererer overhovedet ikke med det scenario, som øjensynligt er blevet besluttet i forhandlinger mellem Socialdemokratiet og regeringen i de sidste dage. Jeg håber, at vi bliver noget klogere.

Jeg savner også i ministerens redegørelse en vurdering af VE-handlingsplanen og Ølgaardudvalgets konklusioner. Er det forløb, som man kan tilslutte sig? Der ligger jo et godt og grundigt arbejde og et helt konkret projektforslag fra Ølgaardudvalget, og jeg vil spørge – jeg håber også, det kommer frem i ministerens svar senere – hvordan de beslutninger, der åbenbart er taget inden for regeringen med hensyn til biobrændslerne og biogassen, er i overensstemmelse med de anbefalinger, der eksempelvis er i Ølgaardudvalgets rapport. Hvordan vil man organisere det, er der en afvigelse, og hvor stor er den afvigelse?

Jeg vil gerne vende tilbage til potentialet for elbesparelser. Det er jo i høj grad det, som debatten i dag bør dreje sig om, i hvert fald hvis man holder fast ved en begrænset udvikling i elforbrugets størrelse. Ministeren opregnede en række ting, der er blevet foretaget på frivillig basis i en række tilfælde i samarbejde med Industrirådet. Dem skal vi ikke beklage, alle initiativer til at begrænse elforbruget skal være velkommen, men hvordan vil CO₂-pakken virke på elforbrugets størrelse? Jeg fornemmede, sådan som ministeren gengav det, at der ifølge ministeren kommer en meget begrænset virkning af CO₂-pakken; jeg kan ikke forestille mig, at Socialdemokratiet har samme opfattelse.

Der er også en mulighed med hensyn til ændring af eltaksterne. Er det f.eks. rimeligt, at man i dag har en særlig rabat for elvarme, når man har et forbrug på over 4.000 kWh? Er det rimeligt, at man har store rabatter for storforbrugere? Her er et instrument, man kunne anvende, som ministeren ikke nævner.

Der er også muligheden for at konvertere elvarmeforbrugere i kollektive varmeforsyningsområder fra elvarme til kollektiv varmeforsyning; det alene skulle ifølge Ingeniøren give en besparelse på el, der næsten svarer til et helt kraftværk, dvs. man kunne spare det ene kraftværk – eksempelvis det kulfyrede – bare ved at konvertere elvarmekunder inden for kollektive varmeforsyningsområder til naturgas eller til kraftvarme.

Der vil også kunne opnås gevinst ved et Storbæltskabel, det er vi alle sammen enige i, og jeg vil gerne høre, hvilke skøn man har i forbindelse med det. Jeg har ladet mig fortælle, at der kunne spares et par hundrede millioner MW ved en fornuftig udligning af elforbruget imellem Øst- og Vestdanmark.

Der er hele spørgsmålet omkring renovering af ældre værker, hvor Elkraft åbenbart har en helt anden indgang til det spørgsmål, end der er inden for Elsams område.

Og der er spørgsmålet om tredjepartsfinansiering, dvs. af fjernvarmeselskaber, elskaber og gasselskaber kan gå ind og finansiere besparelser i elforbruget. Det er der meget begrænset adgang til i dag, men der er meget store, uudnyttede muligheder i tredjepartsfinansiering, og det vil helt afgjort kunne give en meget stor nedgang i forbruget, ikke mindst på virksomhederne, hvor forbruget stiger foruroligende. Det er den såkaldte Californiantang, som er realiseret i Californien, men som vi slet ikke er begyndt at realisere i Danmark. Heller ikke det er overhovedet nævnt i ministerens oplæg.

Derfor føler vi, at de initiativer, der indtil nu er taget på elspareområdet, er alt for begrænsede. Vi hilser dem, der er taget, velkommen, men der er yderligere meget store, uudnyttede muligheder, der, hvis de bliver gennemført, vil kunne overflødiggøre begge de to værker, som jo er hovedemnet for debatten i dag.

Der er også muligheden for udvikling af industriel kraftvarme, et potentiale på 500 MW, som undervurderes i det oplæg, vi har fået fra ministeren. Endvidere er der et potentiale i centrale, naturgasfyrede kraftvarmeværker på 1.100 MW, som undervurderes, også her er der en reservemulighed.

Endelig er der stadig væk muligheden for udbygning med biobrændsler, som jeg ikke har tid til at gennemgå grundigt her, men som vi

[Riishøj]

vender tilbage til i en senere debat. Også her savner vi en nærmere vurdering af afgrænsningen i forhold til naturgasprojektet. Jeg føler igen her, at der faktisk sker en hæmning, en begrænset udvikling af biobrændslernes muligheder af hensyn til naturgasprojektet på trods af Ølgaardudvalgets forslag og de andre muligheder, som foreligger.

Derfor er vi alt i alt ikke tilfredse med den redegørelse, vi har fået i dag. Vi føler, at den beslutning for dansk energipolitik, der er taget igennem det forlig, der åbenbart er indgået mellem Socialdemokratiet og regeringen, og som vi vel får en nærmere forklaring på, er katastrofal. På denne baggrund skal jeg på vegne af Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Med det formål at sikre, at målsætningerne i Energi 2000 opfyldes, opfordres regeringen til:

- senest 1. oktober 1992 at fremlægge en handlingsplan for organisering, finansiering og gennemførelse af omfattende elbesparelser,
- senest 1. juni 1992 at fremlægge en aktionsplan for øget anvendelse af biobrændsler,
- at forstærke indsatsen for en fortsat decentral og industriel kraftvarmeudbygning samt
- at stille ansøgningen fra Elsam om opførelse af to nye centrale kraftværksenheder i bero.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 33).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Poul Nielson (S):

Stort set alle er enige i målsætningerne i Energi 2000, de giver ikke anledning til diskussion. Det, der giver diskussion, er jo, at der på mange punkter mangler konkretisering med hensyn til, hvordan målene kan opfyldes i praksis. Baggrunden for den handlingsplan, det udmundede i i foråret 1990, var derfor også i særdeles høj grad aftalen mellem Socialdemokratiet og den daværende regering af 20.

marts 1990, som netop gav et konkret indhold i det, der skulle ske frem til godt og vel midten af 1990'erne, men bortset fra det er der ikke noget konkret, specifikt scenario med hensyn til, hvordan man når derfra og til år 2005, i Energi 2000.

Det ændrer ikke, at planen alligevel har haft en fantastisk vigtig rolle i energidebatten siden da, men man skal passe på ikke at referere til den, som om den var mere detaljeret, end den faktisk er.

Elbesparelserne er en krumtap og på mange måder også en ukendt faktor, som man kan tillægge forskellig betydning og forskellig vægt hele tiden. Der er stor handlefrihed med hensyn til at indtægtsføre virkningen af elbesparelser mange år frem i tiden, når man diskuterer disse planer. Det er den gamle diskussion om, hvad der skal til, for at fuglene kommer fra taget og ned i hånden på en måde, så man er sikker på det og kan lægge det til grund for faktiske dispositioner. Her er der en tendens til at dæmonisere elværkerne, men det er faktisk ikke dem, der tænder for kontakten eller køber en kompostkværn. Der er masser af problemer i dette her.

Jeg har karakteriseret Socialdemokratiet som høj, når det drejer sig om elbesparelser; vi er med på alle konkrete tiltag, og vi har faktisk også i dag et bud på, hvad der kan gøres, så vi får konkretiseret indsatsen.

Vi ønsker at få pålagt de enkelte elskaber at opstille konkrete mål for deres elbesparelser i deres områder, således at der løbende kan foretages en bedømmelse af målopfyldelsen. Derved får vi skabt et operativt indhold, som man kan forholde sig til elværk for elværk, og vi får en anden opmærksomhed på det, således at det bliver en succesparameter i elsektoren at præstere negawatt lige så vel som at præstere megawatt. Det er et bidrag til, at der kommer indhold og realitet i bestræbelserne i Energi 2000.

Vi er også helt med på det, som hr. Riishøj nævnte vedrørende tredjepartsfinansiering og elskabernes rolle, når det drejer sig om energirådgivning.

Det er et politisk problem, at timingen er så vanskelig, at der går lang tid, fra man må tage stilling til nye elværker, til de faktisk producerer. Det giver slør og plads for diskussion med hensyn til, hvordan forudsætningerne i slut-

[Poul Nielson]

ningen af årtiet vil være, og det giver en vis, hvad skal man sige, handlefrihed, som sandt for dyden også har præget den politiske debat om disse sager de sidste måneder.

Jeg vil dog sige til hr. Riishøj, at når han siger, at de to nye værker, der er tale om, fører til en ekstra miljøbelastning, så er det faktisk forkert. De to værker erstatter stort set noget, der forurenere mere, end disse to værker vil gøre. Det er jo det, der er pointen: der sker rent faktisk en miljøforbedring og en reduktion af CO₂-udslippet i forhold til, hvis man forlænger levetiden for eksisterende værker.

Socialdemokratiet kommer aldrig til at medvirke til, at der skal spares på elforbruget ved, at der ikke er tilstrækkelig kapacitet. Det vil være at spænde vognen for hesten i denne diskussion, og vi har igen og igen i årenes løb måttet præcisere, at på den måde kommer det ikke til at foregå med vores medvirken.

Der er et stort behov for udskiftning, og når vi når frem til årtusindskiftet, vil vi stå over for, at omkring 1.300 MW skal udskiftes frem til 2005. Det giver betydelig større handlefrihed med hensyn til introduktion af mere CO₂-rigtig teknologi, brændselsfald osv., og dér kan vi få betydeligt mere miljøeffekt og CO₂-reduktion for pengene. Vi har større handlefrihed, og det er meget større MW-tal, der bliver tale om til den tid.

Derfor har vi som bidrag nr. 2 til en operationalisering af Energi 2000-perspektivet foreslået, at elselskaberne skal forpligtes til at gennemføre de kompenserende brændselsomlægninger fra kul til naturgas og biomasse, der i perioden frem til 2005 er nødvendige for at fastholde målsætningen om reduktion af CO₂-udledningen med 20 pct. Herved løfter vi denne diskussion ud af en forfejlet diskussion om ja eller nej til Energi 2000 og ind i en mere konstruktiv sammenhæng, hvor vi taler om, hvordan vi kan realisere de rigtige og kønne mål.

Det lykkedes i sommer Socialdemokratiet i fælleserklæringen med Elsam at få accepteret det ene af de to værker som naturgasfyret; det andet skal være kulfyret med fuld SNO_x-rensning. Vores argument for at sige ja til et kulfyret værk er, at hvis det ikke kunne lade sig gøre at beslutte det i Danmark, ville der reelt være tale om et totalt stop for kuloptionen. Uanset at alle ved, at der har været og stadig væk er

flere meninger om den sag i Socialdemokratiet, og at vi har haft særdeles grundige diskussioner om det, så er det langsigtede økonomiske perspektiv problemfyldt efter vores opfattelse, hvis man udelukker kuloptionen. Vi gør det altså på en måde, så vi har skabt sikkerhed for, at man i 2005 havner på den målsætning, som alle er enige om.

Den decentrale udbygning er Socialdemokratiets værk. I aftaler i 1986 og 1990 har vi sikret, at der i alt laves 950 MW decentral kraftvarme i Danmark. Endvidere er der, som det fremgår af redegørelse fra Energiministeriet af 10. december 1991, plads til yderligere ca. 200 MW efter Energiministeriets vurdering som samfundsøkonomisk bæredygtigt, og det har vi jo bl.a. med CO₂-afgiften og med en aftale, vi har lavet i går med energiministeren om tilslutningsvilkår for decentrale kraftvarmeværker og vindmøller, skabt en forbedret økonomi for, således at der er en god chance for, at det kører. Elværkerne er jo forpligtet til at aftage alt, hvad sådanne uafhængige producenter måtte lave af el; det er derfor ikke noget enten-eller, det er en falsk problemstilling uden relation til det, vi står over for.

Vi ser gerne eksport af el, men helst ved at vi laver det i udlandet. Derfor vil Socialdemokratiet stille forslag om, at vi ændrer elforsyningsloven, således at der er klar hjemmel til, at elværkerne kan gå ind i den slags engagementer. Det giver bedre baggrund for at optimere hele produktionen miljømæssigt i den forbindelse. Biomasse har vi sagt klart ja til at gå ind i forhandlinger om, der er kommet et oplæg fra regeringen, og vi vender senere tilbage med en principielt positiv indstilling til De Radikales forslag.

Vi ønsker også, at det kommer til udtryk i dag, hvorfor det også er indeholdt i det forslag til motiveret dagsorden, jeg hermed skal fremsætte på vegne af Socialdemokratiet, De Konservative, Venstre, CD, Kristeligt Folkeparti og Fremskridtspartiet:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget henstiller til energiministeren, – at energiministeren med udgangspunkt i målsætningen i Energi 2000 pålægger de enkelte elselskaber at opstille konkrete målsætninger for elbesparelser, således at der løbende kan foretages en bedømmelse af målopfyldelsen,

[Poul Nielson]

- at elselskaberne skal forpligtes til at gennemføre de kompenserende brændselsomlægninger fra kul til naturgas og biomasse, der i perioden frem til 2005 er nødvendige for at fastholde målsætningen om reduktion af CO₂-udledningen med 20 pct.,
 - at det umiddelbart klargøres, at der er mulighed for en fremrykning af aktiviteterne til fremme af anvendelse af biomasse til energiformål. Der indledes forhandlinger om biomassens indplacering med udgangspunkt i den gældende aftale af 20. marts 1990 med henblik på at skabe grundlag for, at regeringen inden 1. september 1992 kan fremlægge en handlingsplan for udnyttelsen af biobrændsler,
 - at Elsam og Elkraft opfordres til at intensivere forsøgene med henblik på anvendelse af halm i større mængder sammen med kul i egnede kraftværksenheder, at træffe beslutning inden 1. juni 1992 om etablering af en elektrisk forbindelse under Storebælt samt i samarbejde med dansk industri at iværksætte et projekt med udvikling af kulforgasning og forgasning af biobrændsler.
- Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«
- (Dagsordensforslag nr. D 34).

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Ja, nu har vi vist fået manifesteret, at det grønne flertal ikke mere skal kaldes grønt.

Imidlertid er der nogle opklarende spørgsmål, jeg gerne vil stille til hr. Poul Nielson, for det første: Hvad er baggrunden for, at dagsordenen ikke har nogen formulering om de 2 kraftværksenheder i Jylland? Foreligger der ikke en aftale om dem, eller er det, fordi man i Socialdemokratiet stadig væk overvejer det? Er det ikke en del af aftalen, at man giver den tilladelse, eller hvordan står situationen helt præcist med hensyn til tilladelsen?

For det andet vil jeg stille spørgsmål angående måltallene i Energiplan 2000. Jeg vil spørge Socialdemokratiet: Hvilke måltal for elforbruget udvikling ligger til grund for, at

Socialdemokratiet har godkendt de 2 kraftværksenheder? Er det 32 pct., eller er det 15 pct., eller hvilket måltal ligger til grund for, at man godkender det? Hvordan svarer det til de måltal, som Elsam selv har opstillet?

Og så håber jeg også – det kan være svært at svare kort på, det ved jeg godt, men vi får en debat senere – at få afklaret, hvordan man helt konkret, når man bygger de 2 værker, vil kunne opfylde en reduktion af CO₂-udslippet på 20 pct. Det håber jeg, at vi i hvert fald i den videre debat får afklaret. Man må have gjort sig nogle tanker om, hvordan man kan gøre det. Når man tillader 2 værker og samtidig kun har et måltal på minus 20 pct., må man jo have en rimelig præcision med hensyn til, hvordan man når en reduktion på 20 pct. med hensyn til CO₂.

Det er åbenbart en overraskelse for os alle sammen, at Socialdemokratiet har indgået yderligere to forlig i går omkring afregning for vindmøller og for de uafhængige naturgasfyrede værker. Den aftale kender vi ikke på stående fod. Jeg vil spørge Socialdemokratiet, om det er noget, De Radikale og SF overhovedet får at se.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Ja, hr. Poul Nielson har jo valgt sine virkelige venner med omhu. Han er vendt tilbage til, hvorfra han kom. Nu er dagsordenen skrevet – sandelig sammen med Fremskridtspartiet! Jeg må sige til lykke til Socialdemokratiet. Jeg har stor medfølelse med den del – ja, det var vel egentlig et flertal – af den socialdemokratiske gruppe, som syntes, at dette her udspil fra hr. Poul Nielson ikke var rart at få med i den socialdemokratiske ballast. Men dér er vi altså endt.

Videre vil jeg godt spørge hr. Poul Nielson: Hvad er årsagen til, at 4-5 punkter blandt dem, som var de socialdemokratiske betingelser i fredags, ikke er med i dagsordenen? Og dernæst vil jeg godt spørge hr. Poul Nielson: Er hr. Poul Nielson opmærksom på, at energihandlingsplanens krav om en samlet reduktion af den danske udledning af CO₂ på minimum 20 pct. ikke kun omfatter elsektoren, og hvordan vil hr. Poul Nielson sikre, at energihandlingsplanens samlede aktivitet, som har til formål at nedbringe CO₂-belastningen med mindst 20 pct., bliver realiseret, for hr. Poul

[Bilgrav-Nielsen]

Nielson tror vel ikke, at det alene sker ved, at elsektoren opfylder en 20 pct.s reduktion?

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Først til hr. Riishøj om elprognosen. Den diskussion, der er om, hvordan elforbruget vil være i år 2000, i 1999 eller i 1998 er efter min mening ikke afgørende for diskussionen om fornyelsen af maskinparken. Vi kommer ikke til at bruge mere el, selv om der skulle være en sikkerhedsmargin i den samlede kapacitet, som er 1, 2, 3 eller 5 pct. større i 2-5 år. Det skaber ikke i sig selv et højere elforbrug, og derfor er den diskussion ikke afgørende, og når det kommer til faktiske tiltag for at få elforbruget nedad, er vi enige med SF og for den sags skyld også De Radikale.

Så til hr. Bilgrav-Nielsen. De punkter, som ikke er med i dagsordenen, vil for ét punkts vedkommende være dækket af den aftale, som jeg kort nævnte vi i går har indgået med regeringen, og som drejer sig om, at vi for så vidt angår tilslutningen af vindmøller og decentrale varmeværker til elnettet skærer skarpt af og gør det til elsektorens opgave at sørge for, at 10-kilovoltnettet er i stand til at modtage den el, det skal opfange, og det er altså, som man vil erindre, en imødekommelse af de synspunkter, vi, De Radikale og SF har haft på det forslag, ministeren fremsatte om vindmølletilslutningsproblemet.

Samtidig har vi aftalt, at der skal laves en udlningsordning i elværkerne for så vidt angår økonomikonsekvensen af vindmøllerne og af tilslutningen af decentrale kraftvarmeværker; det er selvfølgelig noget, der bliver tilstillet alle partier.

(Kort bemærkning).

Arne Jensen (S):

Hr. Bilgrav-Nielsen slår mig i hartkorn med Fremskridtspartiet. Det er jeg helst fri for, og derfor skynder jeg mig at meddele, at jeg undlader at stemme for den af hr. Poul Nielson fremsatte dagsorden og vil stemme for SF's og De Radikales dagsorden, hvis den kommer til afstemning.

Når jeg har truffet den beslutning i modsætning til andre i min gruppe, er det, fordi jeg gerne vil henholde mig til det, jeg og mange

andre i vores gruppe har været med til at vedtage den 18. maj 1990. Der foreligger ganske interessante papirer.

Hr. H. P. Clausen og jeg selv har underskrevet den tredje behandling, og derfor føler jeg mig særligt forpligtet. Jeg synes, at man skal læse betænkningen af 2. maj 1990 med tilhørende bilag, for det er ganske interessant læsning.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Jeg kan forstå, at vi andre får den aftale at se, som er indgået om vindkraft og decentrale naturgasfyrede varmeværker. Vi er selvfølgelig stolte og glade over, at vi har vundet den sejr, og vi håber også, at det bliver i dag. Det kunne være meget rart af have den med hjem, når vi engang er færdige, og se, hvad den dækker over.

Men hr. Poul Nielson svarede nu ikke på, hvorfor de to værker ikke er omtalt i dagsordenen, og hvad der egentlig er besluttet. Når det store punkt i debatten i dag ikke er omtalt i dagsordenen, vil vi gerne vide, om der er et definitivt socialdemokratisk ja til, at de to værker kan opføres.

Socialdemokratiet tager ikke måltallene i Energi 2000 så højtideligt. Man kan godt bygge en hel masse mere med de milliarder, det nu koster, og have det stående, selv om det ikke bruges, men vi må konstatere, at man øjensynlig har opgivet måltallet for i hvert fald elforbrugets størrelse i Energi 2000, så reduktionen på de 20 pct. vil jeg gerne på et senere tidspunkt vende tilbage til, for Socialdemokratiet må forklare, hvordan man kan få 20 pct.s nedgang, når man ikke har nogle specielle mål for elforbrugets udvikling.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg vil da gerne spørge hr. Poul Nielson, om vi ikke i dag kunne få oplæst den dagsorden, som er skjult i denne debat. Den er det grønne figenblad i en noget decimeret udgave i forhold til det, der skabte den socialdemokratiske hufred i fredags, for da var der 11 punkter, deriblandt et par stykker, som nu helt er glemt, men som jeg kan komme tilbage til senere. Kunne vi ikke godt få afdækket det, som det

[Bilgrav-Nielsen]

egentlig handler om, nemlig det brev, som hr. Poul Nielson enten har skrevet eller vil skrive til energiministeren om det, som er baggrunden for forespørgslen, nemlig Elsams ansøgning om at opføre to store kraftværksblokke.

Jeg forstod på ministeren, at hun ikke havde taget stilling til det endnu. Hun afventer Energistyrelsens behandling af sagen, hvilket lyder fornuftigt, men så kunne man tro, at der var åbent spil, indtil de andre emner, deriblandt biosagen, som jeg ved, at især Venstre interesserer sig meget for, var drøftet igennem. Hvordan forholder det sig med Socialdemokratiet? Har Socialdemokratiet skrevet et brev, hvori man opfordrer regeringen til at godkende de to kraftværker, eller vil man gøre det i morgen, og hvad er i givet fald indholdet af dette brev i øvrigt?

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Jeg synes, at Socialdemokratiet og hr. Poul Nielson har optrådt utrolig seriøst i denne sag. Jeg har megen beundring for, at Socialdemokratiet har stået fast på beslutningen om kullet, og at det er lykkedes at komme igennem med et flertal sammen med regeringen og os andre. Jeg må sige, at jeg ikke bryder mig meget om, at dagsordener vurderes ud fra, hvem der er medforslagsstillere, jeg synes hellere, de skulle vurderes ud fra det, der faktisk står i dem. Derfor kan jeg ikke forstå, at hr. Bilgrav-Nielsen i den grad er vred på dagsordenen, fordi Fremskridtspartiet er medforslagsstiller, der er da faktisk gode ting i den.

Om kullet må jeg sige, at jeg synes, hr. Bilgrav-Nielsen og hr. Riishøj tager som udgangspunkt, at man aldrig skal bruge kul i Danmark. Kendsgerningen er, at lige meget hvilken udvikling, vi får i Energi 2000, vil kul stadig være en væsentlig del af de danske energiresourcer, og så er det da rigtigere at få nogle værker, der er mindre miljøbelastende end dem, vi kender i dag. Hvis man drømmer om, at kullet er helt yt, så kan man sige, at vi slet ikke skal lave noget som helst, men når kendsgerningen i Energi 2000 er, at kul stadig er inde i billedet, er det da smartere og bedre at få nogle mere miljørigtige værker, og det er, hvad dette drejer sig om. Derfor har hr. Poul Nielson fuldstændig ret, når han siger, at det drejer sig om at udskifte maskinparken til noget, der er bedre.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Set i forhold til, hvad vi har af installeret effekt i Danmark, hvilken alder den har, og hvordan udskiftningen må blive i de kommende år, er det reelt en overvurderet begivenhed, at der bygges to nye kraftværksblokke i Danmark. Det har det været hele tiden, og det er derfor, debatten nok så meget har drejet sig om, hvad jeg ville kalde den politiske symbolværdi af, hvordan man forholder sig til denne sag.

Jeg skal som besvarelse af de spørgsmål, der er stillet af hr. Bilgrav-Nielsen og hr. Riishøj, læse det brev op, som jeg på vegne af vores folketingsgruppe i går har sendt til energiministeren:

»Kære energiminister!

På vegne af den socialdemokratiske folketingsgruppe skal jeg hermed til din orientering meddele, at gruppen den 28. februar 1992 har besluttet at kunne tiltræde, at der meddeles tilladelse til Elsams ansøgning om de to kraftværksenheder i Skærbæk og ved NEFO, såfremt det i Energiministeriets tilladelse vedrørende den kulfyrede enhed gøres til et eksplicit vilkår, at Elsam forpligtes til i tiden fra 1998 frem til 2005 at gennemføre de kompenserende brændselsomlægninger fra kul til naturgas og biobrændsler, der er nødvendige for at sikre, at målsætningen i Energiplan 2000 om en reduktion på 20 pct. af CO₂-udledningen i 2005 opfyldes.

Venlig hilsen«

Hermed operationaliserer vi målsætningen i Energi 2000. Vi er hermed trådt et skridt ind på det område, der ikke var kortlagt i den plan, hr. Bilgrav-Nielsen lagde frem i foråret 1990. Derfor bevæger vi os ind i det ikkekortlagte område; vi er helt klar over, at der er landminer i terrænet, men det skal alligevel gennemkrydses.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg synes, at hr. Poul Nielson glemte at fremsætte brevet som forslag til motiveret dagsorden, for det var vel den reelle motiverede dagsorden, der her blev læst op fra Socialdemokratiets side. Men det var fint nok, at vi fik klar besked af Socialdemokratiet om reali-

[Gade]

teten, og det bør vel også være rimeligt i denne debat.

Jeg synes især, det er trist, at de tre partier, Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre, som har kæmpet hårdt for at indføre en CO₂-afgift og for at sætte fokus på CO₂-problemerne, og som har brugt kræfter – også op til Riotopmødet – på at sætte fokus på drivhuseffektproblemerne, her med hr. Poul Nielson i spidsen vælger helt at nedprioritere spørgsmålet om at nedbringe CO₂-udslippet. Det er trist, fordi det var så hårdt at stå sammen om CO₂-afgiften.

Det har været sagt her fra talerstolen, at det ikke er bogstaverne, der betyder noget, men hvad man står sammen om. Det er jeg også ligeglad med, men det må være et problem for Socialdemokratiet, at man i noget, der vedrører CO₂-udslip, noget, der fører til mere CO₂-forurening, nu står sammen med Fremskridtspartiet, regeringspartierne og CD, som ikke vil røre CO₂-afgift og bekæmpelse af CO₂-udslippet med en ildtang. Det må da give problemer i Socialdemokratiet, eller hvordan hænger det sammen? All right, jeg ved, det giver problemer, og jeg vil godt benytte lejligheden til at sige, at jeg er glad for, at der også er nogle, der markerer, at de synes, at tingene ikke kan hænge sammen på den måde.

Et sidste spørgsmål til hr. Poul Nielson: Det kan godt være, at hr. Poul Nielson ikke interesserer sig for elprognoser, men det er interessant, at når man hører repræsentanter for Elsam, bygger de deres argumentation for, at de skal bygge disse kraftværker, op på deres egne elprognoser. Så jeg forstår ikke rigtig, hvordan det hænger sammen for hr. Poul Nielson, der ikke bygger på elprognoser.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg erkender om end med stor beklagelse, at slaget mod kul til Nordlandsværket er tabt. Jeg havde hellere set, at vi af hensyn til miljøet også i Ålborg valgte naturgasløsningen, så vi sparede atmosfæren for 700.000 t CO₂-udslip om året. Til gengæld skal vi ikke se bort fra, at det nye kulværk er langt bedre for miljøet end de nuværende stærkt forurenende enheder, som skal skrottes.

Den sag er nu afgjort, og vi står med en dagsorden, som stiller sig positivt over for en

række grønne initiativer. Det vigtigste er, at elforsyningselskaberne nu for første gang direkte stilles over for krav om, at de inden år 2005 skal overholde CO₂-reduktionen på 20 pct. Hertil kommer, at der åbnes for øget brug af biomasse, og at der skabes bedre vilkår for vindmøller og decentrale kraftvarmeværker, og endelig sættes der hårdt ind over for elbesparelser, der bliver målsat i de enkelte selskaber.

På baggrund af det kan jeg støtte Socialdemokratiets og regeringens dagsorden, som konkretiserer de grønne initiativer.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Hr. Bilgrav-Nielsen har ordet for en kort bemærkning, og så skader det vist ikke, hvis jeg gør opmærksom på, at vi kun har hørt én ordfører i den almindelige ordførrække.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg vil kort sige til hr. Duetoft, at hr. Duetoft ikke har spildt megen tid – jeg tror ikke, jeg går for nær på hr. Duetofts opfattelse af tingene ved at sige det på den måde – med at læse energihandlingsplanen, det blev også afsløret af hans indlæg heroppefra.

På side 67 og 68 i energihandlingsplanen er der faktisk et skema, der viser, hvilke typer elværker man regner med i forskellige udviklingsforløb – først op til år 2000, siden frem til år 2030 – men på intet sted er der nævnt et nyt traditionelt kulværk. Sådan kan man bidrage til oplysningens fremme også under en debat i Folketinget.

Hr. Poul Nielson gjorde os den venlighed at opløse det, som sagen drejer sig om, nemlig det brev til regeringen, hvori Socialdemokratiet faktisk presser på for at få regeringen til at godkende to nye kraftværksenheder. I øvrigt var ministerens tale klar: vent og se indtil Energistyrelsen er færdig. Jeg ved, at energiministeren selv, før hr. Poul Nielson forelagde sin dagsorden for ministeren – nu kan alle se, at det er hr. Poul Nielsons dagsorden, der er ikke rettet en tøddel i den af ministeren – arbejdede intenst med en formulering, der gik på, at når det decentrale kraftvarmepotentiale var fuldt udnyttet, elbesparelserne var fuldt udnyttet, kunne man heri indføje vurderingen af, hvorvidt der skulle udbygges i Elsams område. Det

[Bilgrav-Nielsen]

har hr. Poul Nielson fået vendt, så det i dag er Socialdemokratiet, der skubber på regeringen for at få en hurtig afgørelse, der er ikke noget med at vente.

Men jeg synes, at hr. Poul Nielson skulle følge opfordringen fra hr. Gade om at trække den tidligere fremsatte dagsorden og fremsætte den, hvor kullene er nævnt. Det kan ikke genere de virkelige venner, som hr. Poul Nielson i dag allierer sig med.

(Kort bemærkning).

Duetoft (CD):

Til hr. Bilgrav-Nielsen: Jeg har faktisk læst den ganske godt. Det gjorde jeg specielt, efter at man havde oplyst, at der var en regnefejl på 30 mia. kr. i den. Så måtte vi se efter, om der var flere fejl, og derfor var vi nødt til at fortsætte med det. Jeg ved godt, at den daværende energiminister afslørede fejlen, men der var elværker og andre, der påstod, at der var 30 mia. kr. mere i fejl. Derfor var vi nødt til at læse den.

Hvis hr. Bilgrav-Nielsen ville høre efter, hvad jeg sagde, ville det hjælpe lidt på det, for jeg sagde ikke, at der stod noget om et nyt kulværk i Energi 2000, men at kul stadig væk vil udgøre en væsentlig del af vores energiressourcer, og ud fra det synspunkt er det da logisk, at det er bedre med et miljømæssigt effektivt værk. Det var det, jeg sagde, og hr. Bilgrav-Nielsen kan vist ikke afvise, at der står, at der stadig er kul i Danmark, også når Energi 2000 er kommet i funktion.

Så vil jeg ønske hr. Martin Glerup til lykke med, at hr. Martin Glerup tabte, for det må være rart for hr. Martin Glerup, at han så er i overensstemmelse med Ålborg Byråd, der i går med 31 stemmer mod 6 vedtog, at det skulle være et kulværk. Så til lykke til hr. Martin Glerup med, at han ikke er kommet igennem med sit eget synspunkt.

Jeg kom egentlig herop for at sige til hr. Gade, at han skulle lade være med at påstå, at bl.a. CD ikke ville røre CO₂-afgiften med en ildtang, for det er ikke korrekt.

Både regeringspartierne og CD sagde, at de var for en CO₂-afgift, men gennemført i EF-sammenhæng. Det er blevet gentaget i debat efter debat. Vi er ikke imod en CO₂-afgift, men imod en dansk engang på området. Det er kendsgerningen, og derfor er vi faktisk ikke så slemme, som man gerne vil gøre os til.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Først til hr. Bilgrav-Nielsen. I betragtning af, at Socialdemokratiets stilling i denne sag principielt har været kendt offentligt siden august sidste år, er det forkert at sige, at vi presser på nu. Vi tilkendegiver, hvordan vi ser på sagen og har altså brugt denne sag til at få skabt en mekanisme, der giver realitet og indhold i bestræbelsen på frem til 2005 at få den reduktion i CO₂. Her arbejder vi på noget, der ikke var gjort færdigt i Energi 2000. Sådan er det, og derfor er det forkert, når hr. Gade siger, at vi nedprioriterer nedbringelsen af CO₂. Det er også forkert, når hr. Gade siger, at der vil komme mere CO₂ som følge af dette. Hvis vi havde fortsat med de eksisterende kraftværker med det samme elforbrug som nu, havde der været mere CO₂ end med det, vi laver her. Det er årsag og virkning, der giver forvirringen i denne diskussion.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Det er en kort bemærkning om CO₂-udslippet, som der er meget forvirring om.

Nu tror jeg nok, at det er Elsam, der bestemmer her. I deres overslagsberegninger for deres udvidelsesplan for 1990-91 står højt og tydeligt, at bygning af to kraftværksenheder vil betyde en stigning i CO₂-emissionen fra 17 mio. t i 1990 til 17,7 mio. t, og det skyldes, at selv om de værker er såkaldt mere højeffektive, bruges de langt mere. Man skrotter nogle værker, der næsten ikke bruges, så får man nogle, som bruges langt mere, og derfor kommer der en stigning i CO₂-emissionen.

Hvis Socialdemokratiets dagsorden skal kunne efterleves i praksis, skal man altså efter bygning af dette i løbet af en kort årrække spare 3,7 mio. t. Vi er spændt på at se, hvordan det skal ske, men jeg går ud fra, at vi er blevet lidt klogere, når debatten er forbi.

Per Tærsebøl (KF):

Det er efterhånden en fast årlig begivenhed, at vi i marts måned diskuterer linierne i vores energipolitik, og hvor langt vi er kommet i forhold til Energi 2000.

Jeg er godt klar over, at den aktuelle baggrund for denne forespørgselsdebat først og

[Per Tørsbøl]

fremmest er Elsams konkrete udvidelsesplaner, men jeg synes, anledningen er god til at diskutere mere bredt, hvordan vi sikrer en tilstrækkelig eludbygning, samtidig med at vi arbejder hen mod målsætningerne i Energi 2000 og derved sikrer, at vi kan leve op til Brundtlandrapportens intentioner.

Jeg forstår, at der specielt i Nordjylland har været en del debat om Elsams planer om at bygge de to nye store kraftværker i henholdsvis Fredericia og Ålborg ved Vendsysselværket, og at netop disse udvidelsesplaner er baggrunden for, at SF ønsker en debat om eludbygningen i Danmark.

Der er nok ingen tvivl om, at SF har ladet sig inspirere af en analyse fra Ålborg Universitetscenter, hvis budskab er, at såfremt Elsam får grønt lys for sine udvidelsesplaner, vil det betyde, at muligheden for at leve op til forudsætningerne i Energi 2000 om en bæredygtig udvikling i energisystemet forringes afgørende.

Nu er det selvfølgelig svært for andet end fagkundskaben at vurdere de beregninger, der ligger til grund for både Elsams udvidelsesønsker og den kritik, som denne universitetsrapport rejser over for Elsams beregninger.

Som jeg har forstået det, er en af de vigtigste forskelle mellem Elsam og universitetsrapporten i vurderingen af det fremtidige elforbrug i Danmark, at effekten af mulige elbesparelser i de kommende år vurderes forskelligt. Her er universitetsrapporten absolut mere optimistisk end Elsams beregninger.

Selvfølgelig er det glædeligt, hvis Elsams beregninger viser sig at være for negative. Det kan da godt være, at de kommende års elbesparelser bliver større, end Elsam forventer, men tør vi løbe den risiko at læne os op ad et sådant håb? Tænk nu, hvis vi ikke opnår de besparelser i elforbruget, som vi kunne ønske os, og hvis elforbruget oven i købet skulle stige mere end forventet på grund af et ekstra opsving i de danske virksomheder. Så kunne vi faktisk stå i den meget uheldige situation, at vi skulle til at importere el i en stor målestok og til en pris, som vi slet ikke tør spå om i dag.

Jeg må derfor støtte industriministeren i, at vi først og fremmest må lægge hensynet til forsynings sikkerheden til grund for vores vurdering af den kommende eludbygning. At vi så fortsat skal holde fast ved og videreudbygge alle de mange elbesparelsesinitiativer, som indu-

striministeren så udmærket har opridset for os, er en selvfølge. Især synes jeg, det er vigtigt, at vi fortsat udnytter de store besparelsesmuligheder, der ligger i forskellige former for energisparekampagner. Både virksomheder og forbrugere er interesseret i at spare på energien, når det går op for dem, at det også resulterer i egen fordel, nemlig i en lavere energiregning.

Uden at skulle reklamere fra Folketingets talerstol vil jeg da gerne nævne, at jeg i mit daglige virke har lagt mærke til, at kunderne i langt højere grad end tidligere er blevet opmærksom på, hvor elforbrugende de forskellige husholdningsapparater er. Igennem de mange oplysningskampagner er det gået op for folk, at det kan betale sig at se med økonomisk kritiske øjne på apparaternes elforbrug.

En anden vinkel på debatten om Elsams udvidelsesplaner er, om det nu også er nødvendigt at bygge disse to store kraftværker, ud fra den tankegang, at der kunne findes alternative og mere miljøvenlige muligheder for at sikre den nødvendige eludbygning i Danmark. F.eks. peger den førnævnte universitetsrapport på, at kapaciteten fra den decentrale udbygning af kraftvarmeværker bliver langt større, end Elsam vurderer det.

Der er ingen tvivl om, at udbygningen af decentrale kraftvarmeværker med anvendelse af naturgas og også meget gerne biobrændsel er af stor miljømæssig betydning.

Det er også vigtigt, at vi fortsat er opmærksom på de muligheder, der ligger i elproduktion via vindmøller, men dertil vil jeg gerne indskyde, at når vi netop skal se på de miljømæssige sider af forskellige energiformer, skal vi sandelig også være opmærksom på de miljømæssige gener, f.eks. støj, der kan være forbundet med vindmøller, og derfor kun opføre dem, hvor de ikke er til gene for naboer eller et naturskønt område. Man kan blot på sin søndagstur køre forbi en privat vindmølle og rulle vinduet ned, så skal man nok blive overbevist om, at det kan være lidt af en prøvelse at være nabo til en vindmølle.

Samlet om andre energiformer vil jeg gerne sige, at der ikke skal være nogen tvivl om, at Det Konservative Folkeparti er positivt over for alle nye energiformer, som kan udfordre de gammelkendte, men når jeg siger udfordre, mener jeg det ikke isoleret miljømæssigt, den økonomiske side og hensynet til vores forsy-

[Per Tærsebøl]

ningssikkerhed skal også være med. Kun med energiformer, der også hænger sammen økonomisk og derved så effektivt og billigt som overhovedet muligt kan forsyne vore virksomheder, kan vi sikre, at vi også i fremtiden har råd til at forske i og videreudvikle stadig rene energiformer til glæde for vores miljø.

Nu skal vi ikke tro, at det på nogen måde tilkommer os i dag at fortælle vores industriminister, hvorvidt Elsams ansøgning skal imødekommes positivt. Jeg ville så sandelig heller ikke turde vurdere, hvorvidt vi via elbesparelser og andre energiformer kunne afslå, at de to nye værker bør bygges, men jeg må indrømme, at jeg til gengæld stoler fuldt og fast på, at industriministeren ved, hvad hun taler om, når hun slår fast med syttommersøm, at det ligger uden for enhver diskussion, at der i fremtiden er brug for nye, store værker.

Ligeledes stoler jeg på og glæder mig over, at industriministeren lover os, at erstatningen af de eksisterende værker med nye anlæg vil begrænse både energiforbruget og miljøbelastningen og derved bringe os et stykke videre i retning af målsætningerne i Energi 2000, så hvis den reelle debat om opførelse af de nye anlæg er om, hvorvidt de skal bygges på det ene eller det andet tidspunkt, må vi da hellere få opført dem et år for tidligt end et år for sent. Det er da logik for høns, at Danmark vil stå i en langt gunstigere situation som mulig eksportør, end hvis vi er tvunget til at importere el og må stå med hatten i hånden over for andre lande og eventuelt må acceptere en ublu pris.

Så vil jeg ganske kort sige, at vi selvfølgelig kan gå ind for det forslag om motiveret dagsorden, der er fremsat.

Peter Hansen-Nord (V):

Først vil jeg gerne på Venstres vegne sige tak til energiministeren for den fyldige redegørelse for de problemer, som SF har ønsket vi skulle debattere her i dag.

Det er i første omgang den kommende eludbygning, mulighederne for elbesparelser og en udvidet anvendelse af vedvarende energi herunder biobrændsler, der ønskes diskuteret. Jeg vil ligesom ministeren komme mere ind på anvendelsen af biobrændsler under behandlingen af beslutningsforslag nr. B 55 om Aktion Grøn Energi.

Der hersker ikke tvivl om, at elforbruget i Danmark er stigende. Der eksisterer to muligheder for at imødegå det stigende elforbrug, dels kan der bygges nye, større kraftværker til erstatning for ældre og udtjente enheder, dels skal der gennemføres tiltag, der vil formindske elforbruget.

Her er det vigtigt at pege på forskellige energisparekampagner, der allerede gennemføres af elværkerne og Energisparerådet. Det er også glædeligt, at det private erhvervsliv frivilligt deltager i at fremme energibesparelser og gennemfører en energieffektivisering. Dette har Industrirådet og Landbrugsraadet indledt et samarbejde om ved at foreslå en regelmæssig gennemgang af virksomheders elforbrug.

Endelig bør nævnes EF's direktivforslag om en obligatorisk energimærkning af husholdningsapparater som en god vejledning til forbrugerne om ved indkøb at vælge de mest energieffektive husholdningsapparater.

Til trods for disse mange rigtige tiltag findes der modsat mange årsager til, at elforbruget fortsat stiger. Den fortsatte økonomiske vækst og den industrielle udvikling medfører et stigende krav om mere el til moderne arbejdsprocesser, hvor nye maskiner og anlæg fortrinsvis er eldrevne. Omfanget af DSB's elektrificeringsprogram og det heraf afledte elbehov er et andet eksempel på nye behov for elektricitet.

Som et lille kuriosum kan jeg nævne, at vandsenge nu påregnes at beslaglægge ca. 0,5 pct. af Danmarks årlige elforbrug – et forbrugsvalg, der efter sigende skulle give en god og rolig søvn, således at man er veludhvilet til hverdagens hårde slid. Pengene skulle altså komme ind igen, men det sker unægtelig efter et forbrug af el!

I overensstemmelse med Energiplan 2000 er det målsætningen at reducere væksten i elforbruget fra ca. 2 pct. til 1 pct. årlig i 1990'erne. Jeg er af den opfattelse, jf. ovennævnte betragtninger, at det bliver svært, men interessant at følge, hvorledes merforbruget minus besparelsetiltag vil opfylde denne målsætning, men vi må sikre, at der er tilstrækkelig elkapacitet til rådighed, således at forsyningsikkerheden plus/minus en ubekendt størrelse er på plads.

Venstre tillægger således forsyningsikkerheden stor betydning. Derfor bør der i relation til eludbygningen anlægges en forsigtig vurdering af effekten af elsparekampagner og tiltag

[Peter Hansen-Nord]

på mellemlang sigt. Der må naturligvis foretages en afvejning af hensynet til forsyningsikkerhed over for risikoen for at bygge kraftværksenheder, før der strengt taget er behov for dem. Vi må ikke glemme, at der også er miljøfordele forbundet med de omfattende moderniseringer, der sker i elværkssystemet.

Venstre er herudover ikke overdrevent bekymret over en vis overkapacitet på landets elværker, når disse forhåbentlig snart kobles sammen igennem en Storebæltsforbindelse, hvormed man kan etablere en optimal udnyttelse og eksport af elektricitet, når der er behov for dette.

Det forudsætter ligeledes, at Elkrafts eksportaftale med VEAG i Tyskland og den heraf afledte Østersøforbindelse føres ud i livet. Her er det glædeligt, at Elkraft selv vurderer forskellige løsningsmuligheder med hensyn til forbindelsens etablering.

Hvad angår Elsams renoverings- og udbygningsplaner med to 400 MW-grundlastenheder i henholdsvis Ålborg og Skærbæk, som ligger til behandling i Energistyrelsen, vil det være både rimeligt og korrekt at afvente Energistyrelsens indstilling til ministeren, før Venstre blander sig i debatten om, hvilke brændsler der skal anvendes i de to værker.

Med den dagsorden, der foreligger i dag, vil jeg samtidig slå fast, at Venstre er enig i intentionerne i Elsams udbygningsplan. Vi skal fortsat sikre nogle kulfaciliteter, således at vi stadig giver mulighed for en udvikling af de nyeste kulteknologier.

Helt uden for den dagsorden har jeg i beskedenhed tilladt mig at gøre opmærksom på i den til tider meget følsomme debat, der har hersket på området, hvordan og hvor vi kan sikre, at land- og skovbrugets store mængder fornybare biomasse bliver optimalt indplaceret i vores energi- og varmeplanlægning. At dømme efter det postyr, et så beskedent spørgsmål har vakt, er jeg i dag overbevist om, at jeg her lidt uforvarende er kommet til at træde på en ligtorn i den planlægning, som vi står over for.

Det er også ærgerligt, kan man sige, at når de erhverv, som vi er ret dygtige og fantasifulde til at pålægge forskellige miljøomkostninger herunder forbud mod halmafbrænding, nu pludselig selv vender det samme skyts imod os lovgivere og kommer med det ene gode miljø-

tiltag efter det andet, har vores handling indtil i dag stort set været at skrue ned for høreapparatet. Dette er selvsagt ikke udtryk for en bæredygtig udvikling.

Venstre vil i øvrigt være en aktiv og saglig medspiller i gennemførelsen af dagsordenens omtalte handlingsplaner og til gennemførelsen af dagsordenens øvrige målsætninger som en helhed.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Hr. Peter Hansen-Nord har faktisk formået at tilføre energidebatten gennem de sidste par år nye momenter, nye formuleringer og nye holdninger, synes jeg. Jeg tænker især på hr. Peter Hansen-Nords fremførelse af bio-brændslerne som en væsentlig faktor i dansk energiforsyning. Derfor lytter jeg altid med stor spænding til hr. Peter Hansen-Nords indlæg og ikke mindst i dag, hvor jeg har set hr. Peter Hansen-Nord i det sidste nummer af Landsbladet udtale sig meget positivt om det forslag, vi senere skal behandle.

Men det, der får mig til at stille et spørgsmål til hr. Peter Hansen-Nord i denne forbindelse, er, at hr. Peter Hansen-Nord, om jeg hørte ret, sagde, at Venstre ikke nu tager stilling til, hvilke brændsler der skal anvendes i de to store kraftværksenheder, som nu ligger til behandling i Energistyrelsen. Hvis det sådan nogenlunde var ordene, vil jeg gerne spørge De Konservative, om de har den samme holdning. Jeg ved, at man ikke har det hos Socialdemokratiet: det skal være kul. Men er der en reel åben holdning frem til det tidspunkt, hvor Energistyrelsens bearbejdning af sagen foreligger, vil jeg allerede i dag anmelde, at vi på det tidspunkt, hvor sagen er behandlet færdig i Energistyrelsen, får en ny forespørgsel om opgaven.

(Kort bemærkning).

Peter Hansen-Nord (V):

Jeg vil da gerne for en sikkerheds skyld gentage, hvad jeg sagde om emnet. Jeg begyndte med at sige: Hvad angår Elsams renoverings- og udbygningsplaner med to nye 400 MW-grundlastenheder i henholdsvis Ålborg og Skærbæk, som ligger til behandling i Energistyrelsen, er det både rimeligt og korrekt at afvente styrelsens indstilling til ministeren, før

[Peter Hansen-Nord]

Venstre blander sig direkte i, hvilke brændsler der skal anvendes i de to værker.

Videre sagde jeg: Med den dagsorden, der i dag ligger på bordet, vil jeg samtidig slå fast, at Venstre er enig i intentionerne i Elsams udbygningsplan. Vi skal fortsat sikre, som den øvrige debat også har afspejlet, nogle kulfaciliteter, således at vi stadig giver mulighed for en videudvikling af de nyeste kulteknologier.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg konstaterer, at mit citat af hr. Peter Hansen-Nords første indlæg var indholdsmæssigt korrekt.

Herefter vil jeg gerne stille Venstre følgende spørgsmål: Vil Venstre blande sig i brændselsvalget, når Energistyrelsen er færdig med at behandle ansøgningen?

Kim Behnke (FP):

Når der skal tages stilling til de spørgsmål, SF har formuleret i selve teksten til forespørgselsdebatten, skal der ikke herske nogen som helst tvivl om, at det fortsat er vores opfattelse, at denne fru Brundtlands notater stadig væk efter vores mening ikke er noget som helst værd, og vi regner det som en gang socialistisk makværk, som alt, alt for mange rundt omkring i verden har brugt alt, alt for meget tid på.

Derfor skal jeg gerne gentage de synspunkter, Fremskridtspartiet gav udtryk for, dengang Folketinget havde diskussionen om energi, den såkaldte Energiplan 2000, nemlig at vi synes, man i alt for høj grad havde lyttet til fru Brundtlands visioner om at smadre den vestlige verden, og at de visioner nu også blev implementeret i den danske lovgivning, nemlig at det, det gjaldt om, var at komme tilbage til stenalderen, hvor vi alle sammen kunne gå rundt og rode med en pind i jorden. Det tager vi afstand fra – det er vi ikke tilhængere af.

Men vi har erkendt, at som den politiske realitet har været her i landet lige siden vedtagelsen af Energiplan 2000 – det skal jeg gerne medgive den radikale ordfører, hr. Bilgrav-Nielsen – har debatten i Danmark drejet sig om og været fokuseret på Energiplan 2000. Og det er selvfølgelig ærgerligt, i og med at vi mener, selve udgangspunktet dér grundlæggende er forkert.

Det eneste rigtige synspunkt, der er, er det synspunkt, at det selvfølgelig er godt at spare på energien. Selvfølgelig er det godt at spare på energien, men vi skal bare erkende, at hvis vi vil af med vores arbejdsløshed, hvis vi vil gavne vores produktion, hvis vi vil af med den store gæld til udlandet osv. – alle de samfundsproblemer, vi har – kommer det til at kræve brug af ekstra energi, og i den sammenhæng er det selvfølgelig en god idé, hvis denne ekstra energi kan komme som følge af, at der spares på det nuværende energiforbrug.

Det er bare så ærgerligt, at man har valgt en fremgangsmåde her i landet, der går ud på, at man ønsker ved hjælp af planøkonomi, ved hjælp af offentlig styring, ved hjælp af statslig regulering at bestemme, hvad der må bruges energi til, og hvor meget energi der må bruges.

Vi er, som det vil være nogle bekendt, tilhængere af, at man udnytter de almindelige markedsøkonomiske principper, nemlig lader privatøkonomien og virksomhedsøkonomien være afgørende for, hvordan folk ønsker at anvende deres energi.

Vi synes også, at vi i allerhøjeste grad har grund til at glæde os over det samarbejde, der mange steder i landet har været mellem forsyningsselskaber og private erhvervsvirksomheder, hvor man i fællesskab er nået frem til ganske fornuftige planer for at få nedsat energiforbruget.

Jeg skal i den forbindelse minde om det meget fremragende pilotprojekt, der har været gennemført i Århus Kommune blandt en række århusianske virksomheder og Århus kommunale værker, hvor det rent faktisk er lykkedes ad frivillighedens vej gennem rådgivning og gennem samarbejde at få reduceret energiforbruget ganske betragteligt.

Den slags skal præmieres. De steder, hvor det er gennemført, skal man have et klap på skulderen og skal have at vide, at det var godt gjort. Det er desværre ikke det, man har tænkt sig at gøre, og det, man indtil videre har gjort. Tværtimod har man haft nogle fuldstændig fastlåste ideologiske holdninger til, hvor der skulle naturgas, hvor der skulle biobrændsel, og hvordan der gennem øgede omkostninger i form af CO₂-afgifter osv. skulle ske en yderligere regulering. Det mener vi er forkert.

Dernæst er der hele spørgsmålet om forsyningssikkerhed. I den sammenhæng har vi

[Kim Bøhnke]

gennem flere år fra tid til anden løftet en pegefinger og sagt: Er det nu klogt, at vi fra dansk side læner os så kraftigt op ad energisamarbejdet i Nordel? Er det nu klogt, at vi satser så stor en del af vores forbrug på importeret elektricitet? Der har været en kortvarig eller en her og nu-effekt i form af, at vi har kunnet købe noget billig el fra Norge og noget billig el fra Sverige, og meget kortsigtet er det selvfølgelig positivt.

Men hvis man følger den energipolitiske debat særlig i Norge, er der nok næppe nogen som helst her i salen, der er i tvivl om, at nordmændene ikke bliver ved med automatisk at ville levere os billig elektricitet. Nordmændene bliver ikke ved med automatisk at fylde hullerne ud for Danmark.

Derfor er vi nødt til at sørge for, at den forsyning, vi selv kan præstere, i fremtiden også er tilstrækkelig. Selvfølgelig skal vi stadig væk købe al den el, vi kan få fat i, hvis den er billigere end den, vi selv kan producere, men vi skal sørge for, at vi har en kapacitet, der gør, at vi ikke på et tidspunkt ender som et tidligere østeuropæisk land, hvor man slukker for strømmen i et vist antal timer i løbet af døgnet, fordi man simpelt hen ikke er i stand til at producere den strøm, der er brug for.

Hvad angår det spørgsmål, om vi oven i købet skal tage skridtet så langt videre, at vi også skal til at eksportere af strømmen, synes jeg, der hersker en udbredt dobbeltmoral, for de personer og partier, der på samme tid argumenterer for, at vi skal købe el i Norge og i Sverige, er modstandere af, at der bygges kraftværksenheder i Danmark, hvorved vi kan eksportere. Det er jo i den grad udtryk for den traditionelle danske dobbeltmoral. Man vil gerne have alle goderne, men man vil under ingen omstændigheder være med til at tage ansvar for nogen af ulemperne.

Det er jo almindeligt kendt, at vi igennem mange år har haft atomkraft i Danmark – ja, vi har i hvert fald haft strøm produceret på atomkraft, men vi har været så dejlig bekvemme, at vi har sørget for, at værket stod på den anden side af Øresund.

Det er det samme, der gør sig gældende her. Vi vil gerne købe billig strøm i udlandet, men vi vil sandelig ikke have nogen kraftværker stående på dansk jord. Det er dobbeltmoral, og det synspunkt synes vi ikke der er nogen som

helst grund til at styrke. Tværtimod: Lad os da for søren bruge den meget fremskredne teknologi, vi har i Danmark, til at producere noget elektricitet billigt og effektivt og med meget lav belastning af miljøet, hvor vi oven i købet får den tillægsgevinst, at det giver os en forbedring af vores betalingsbalance, når vi kan eksportere den strøm. Derfor skal der fra vores side kun lyde et utvetydigt hurra, hvis det lykkes for de danske elværker at få indgået eksportaftaler.

En del af udviklingen inden for de danske elværker gennem de senere år har jo heldigvis bestået i, at man har ofret temmelig mange ressourcer på at forsøge at rense røgen særlig for NO_x og SO_x, altså for henholdsvis kvælstofilter og svovlfilter, og det er jo kun fremragende, at vi er i stand til det. Vi ved, at man rundt omkring i Europa i de kommende år med de skrappe miljøkrav, der efterhånden er, vil få et stigende behov for at være i stand til at rense røgen lige så effektivt, som vi kan i Danmark.

Derfor er det at skyde os selv i foden, når vi ikke sørger for at tillade, at de danske elværker kan lave disse forsøg som mere end forsøg, nemlig som egentlige kraftværker, så vi kan bevise for omverdenen, at systemerne fungerer.

I den sammenhæng er senest spørgsmålet om en kulenhed i Ålborg en del af denne problematik. Vi har klart og utvetydigt tilkendegivet, at vi mener, det er elværkerne og elværkerne alene, der skal træffe afgørelsen om, hvilket brændsel man ønsker at bruge. Hvis elværkerne vurderer, at det er godt med naturgas, o.k. for os. Hvis elværkerne vurderer, at det er godt at bruge kul, o.k. for os. Man har altså vurderet, at det i Ålborg vil være en god idé at anvende kul, og så skal der efter vores mening gives grønt lys.

I den forbindelse vil jeg gerne sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at han da er velkommen til at anmelde alle de forespørgsler, han vil, men som en amerikansk præsident ville have sagt: Read my lips, læs mine læber! Der er et flertal i Folketinget bestående af Socialdemokratiet, Fremskridtspartiet og CD, som startede med at melde ud og sige: Det skal være kul i Ålborg, det er o.k., det bliver kul i Ålborg. At det også siden er blevet støttet af regeringspartierne, er kun glædeligt.

Den dagsorden, der foreligger i dag, vil vel give nogen anledning til at sige: Jamen hvor-

[Kim Behnke]

dan er den i overensstemmelse med de grundlæggende synspunkter, Fremskridtspartiet har? Jo, der er ét meget væsentligt punkt i den dagsorden, og det er det, der gør, at vi har vurderet, at vi ønsker at være medforlagsstillere på dagsordenen, nemlig spørgsmålet om, at aftalen fra 20. marts 1990 tages op til nyvurdering. For vi har været vidne til, at det er væltet ind med henvendelser fra Als, fra Fyn, Nordjylland, rundt omkring i landet, hvor man ikke kan forstå, hvorfor man ikke må bruge biobrændsel i langt højere grad, end man ønsker, hvorfor man skal tvinges til at bruge naturgas, når man har noget godt biobrændsel. Det er en argumentation, vi har haft meget svært ved at forsvare, og det har vi jo selvfølgelig heller ikke skullet gøre, i og med at vi ikke var en del af 20. marts-aftalen fra 1990. Men den mulighed, der nu åbnes for – øget anvendelse af biobrændsler de steder, hvor man lokalt ønsker at gøre det – mener vi selvfølgelig skal gennemføres. Derfor er det ene punkt efter vores mening så vigtigt, at vi gerne er med på den dagsorden.

Det, det handler om, er jo, at man får en langt større frihedsgrad, end tilfældet har været i Energiplan 2000. I stedet for denne meget stramme konservative statsstyring af energiplanlægningen skal vi have nogle større frihedsgrader, og det glæder vi os over at debatten i dag slutter med.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Jeg vil gerne have en lille uddybning af, hvorfor Fremskridtspartiet er med i forbindelse med denne dagsorden. Er det udelukkende det punkt om en mulig opblødning med hensyn til naturgasprojektet, eller er det sådan, at Fremskridtspartiet har været med i forhandlingerne om udformningen af hele dagsordenen? Er det sådan, at Fremskridtspartiet føler, at de har fået løfter fra andre partier med hensyn til gennemførelsen i fremtiden – det, man med et fint ord kalder implementering – af den dagsorden, og forventer Fremskridtspartiet, at man vil opfylde dem?

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det er imod min natur at debattere energipolitik med hr. Kim Behnke. Når jeg øver vold

på naturen i dag, er det, fordi jeg synes, det er ved at blive interessant med denne nye vennekreds, som optræder her i dag. Jeg tror, vi uden videre kan slå fast, at hr. Kim Behnke ikke har skrevet ét ord, ikke har sat ét komma i denne dagsorden. Det er hr. Poul Nielsons dagsorden, og det fremgår allerede af sprogbrogen, men jo især af indholdet, for det, som hr. Kim Behnke siger og plejer at sige og også sagde i dag, er: Markedsøkonomi er afgørende, miljø rager mig en høstblomst. Hvis der er penge i det, er det o.k.; ellers interesserer det os ikke. Det er er undertonen; frivillighed er afgørende. Og nu er der altså med den pind, der handler om at genforhandle 20. marts-aftalen, efter hr. Kim Behnkes opfattelse åbnet for denne frigørelse.

Jeg vil gerne spørge forfatteren af dagsordenen, hr. Poul Nielson, om det er korrekt opfattet, om hr. Poul Nielson deler den opfattelse, at vi nu skal løse op, frigøre, skabe frivillighed.

I øvrigt kunne jeg spørge videre, om hr. Poul Nielson deler ministerens opfattelse af, at der er for megen tvang, for mange snærende bånd, og at det er det, vi nu skal til at løse op for. Hvis svaret er ja, er det efterfølgende spørgsmål for nu at rationalisere lidt: Hvordan vil man så sikre, at målene i energihandlingsplanen opfyldes, hvis ikke den konvertering, der er beskrevet i 20. marts-aftalen, gennemføres i tilnærmelsesvis det omfang?

Men hr. Kim Behnke er trods alt den interessante i denne sammenhæng. Er det sådan opfattet af hr. Kim Behnke, at der er tale om en liberalisering her?

Dernæst: Hr. Kim Behnke er også undertegner, tilslutter, til pind 2: Elselskaberne skal forpligtes til at gennemføre kompenserende brændselsomlægninger fra kul til naturgas og biomasse, såfremt CO₂-problemet ikke er løst i år 2005. Hr. Kim Behnke plejer at sige: Jeg er ligeglad med miljøet; at CO₂ skulle være et problem, er en dum idé, der er skabt af nogle vilde forskere – det er formentlig kun godt. Hr. Kim Behnke siger, at vil man have kul i Ålborg, skal man bestemme det; vil man have gas, skal man bestemme det. Det bestemmer de selv. Det, elværkerne går ind for, går vi i Fremskridtspartiet ind for.

Hvordan kan hr. Kim Behnke så tilslutte sig den pind, som siger, at man skal omstille til andre brændsler end kul, hvis CO₂-forløbet ik-

[Bilgrav-Nielsen]

ke bliver som beskrevet i energihandlingsplanen? Svar udbedes.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Og svaret skal blive givet.

Først til hr. Riishøj, der spørger, om det udelukkende er spørgsmålet om mulighederne for disse biobrændsler, der er afgørende for os. Ja, det er det, der er det allermost væsentlige. Vi har gang på gang rundt omkring i landet oplevet mennesker, der simpelt hen ikke kan forstå, hvorfor dette at føre naturgas ind i de decentrale kraftvarmeanlæg osv. i den grad er blevet religion, at man er totalt argumentresistent rundt omkring. Man har set bort fra alle fornuftige argumenter for at bruge flis, halm osv., fordi der var en plan, der sagde, at der skulle naturgas ind. Det er for os så vigtigt at få ændret den plan – og det er også et svar til hr. Bilgrav-Nielsen – så derfor!

Pind 2 er jo ikke nogen nyhed. Pind 2 er der konsensus om i Folketinget minus Fremskridtspartiet, så det får vi ikke ændret ved denne debat. Nej, det, vi får ændret, er det, der står i pind 4 i denne dagsorden; og det er dette at få ændret tingenes tilstand, der er det interessante for os. At man bekræfter, hvad man i øvrigt desværre er enige om vedrørende CO₂, er vi endnu ikke i stand til at få Folketinget til at se er en gal vej, man kører. Men der er et lille lyspunkt, og det lyspunkt skal selvfølgelig opmuntres.

Når hr. Bilgrav-Nielsen siger, at Kim Behnke er fuldstændig ligeglad med miljøet og bare er tilhænger af markedsøkonomien, må jeg minde hr. Bilgrav-Nielsen om, at de steder i verden, hvor miljøet er blevet voldtageret allermost, er de steder, hvor man ikke har haft markedsøkonomi, men hvor man har haft planøkonomi og statsstyring, hvorimod man de steder, hvor man har den frie markedsøkonomi, selvfølgelig tager hensyn til naturen.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Hr. Bilgrav-Nielsen bedes hæfte sig ved, at der i omtalen af 20. marts-aftalen jo står »med udgangspunkt i den gældende aftale af 20. marts 1990«, og vi har fundet det hensigtsmæssigt – ja, nærmest nødvendigt – at erindre om,

at den aftale gælder. Det er bestemt ikke min vurdering, at Fremskridtspartiets, skal vi sige koblen sig lidt på hovedstrømmen i dansk energipolitik i dag på nogen måde kommer til at komplicere forhandlingerne fremover.

Dernæst vil jeg uddybe spørgsmålet om 20. marts 1990-aftalen lidt. Det er både på baggrund af energiministerens udmelding med specifikke forudsætningsskrivelser i fase 2, hvor en række byer, som kunne have ventet at få klar besked nu, er blevet udeladt, og det er på baggrund af De Radikales forslag om Aktion Grøn Energi, at vi finder det rigtigt at erindre almenheden om, at 20. marts 1990-aftalen rent faktisk er gældende pr. dags dato.

Jeg tror nok, Socialdemokratiet allerede har været karakteriseret som fodslæbende i diskussionen om opblødning og flytten rundt på dispositionerne i henhold til 20. marts 1990-aftalen. Vi erkender, at der altså både på den ene og den anden side af Socialdemokratiet er et pres om at gøre noget andet, og det fremgår altså også meget klart af De Radikales forslag, som teknisk set strider mod en uændret fastholdelse af 20. marts 1990-aftalen. Derfor siger vi i dag: O.K., vi erkender, at vi er nødt til at diskutere de spørgsmål, og vi har allerede for et stykke tid siden aftalt, at vi ville gå ind i de forhandlinger sammen med regeringen, De Radikale og SF – og andre.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det er jo lige før, vi kan konkludere, at der her er det, som på papiret kunne ligne en meget stor enighed, men som reelt dækker over en meget lille enighed, om der overhovedet er nogen. Hr. Poul Nielson bekræftede, hvad jeg også havde forventet, at når der er nævnt noget om 20. marts-aftalen i dagsordenen, er det, fordi den skal strammes op, fordi der er lidt smøleri hist og her, især hos ministeren. Og jeg kan stort set bekræfte, at også jeg opfatter det sådan. Der skal altså ske en opstramning – det modsatte af, hvad hr. Kim Behnke mener.

Dernæst ved vi, at der er uenighed i Socialdemokratiet om hele konceptet, ikke det, vi har papir på i dag, men det, der er skrevet om i går, og vi ved, at hr. Peter Hansen-Nord som regeringspartimedlem har en lidt anden og lidt friere og lidt mere liberal opfattelse af, hvornår man skal tage stilling til, hvad der skal fyres med eksempelvis i et nyt kraftværk i Ålborg.

[Bilgrav-Nielsen]

Det er altså situationen, og derfor synes jeg, det er vigtigt, at det bliver konstateret nu. I virkeligheden er der ingen enighed mellem de parter, som dækker sig ind bag en dagsorden, der i øvrigt er debatten uvedkommende, fordi det, der er debattens egentlige ærinde, er handlet af i går mellem Socialdemokratiet og regeringen – beklageligvis.

(Kort bemærkning).

Riishøj (SF):

Jeg må også konstatere, at det nok alligevel ikke er sådan, at hvis der er to, der står sammen i dansk energipolitik, så er det Behnke og Nielson. Men alligevel er det mig en gåde, når nu dagsordenen udlægges sådan, at Fremskridtspartiet så er med; man må føle sig snydt, synes jeg nok. Sagen er jo, at som dagsordenen er formuleret, skal der forhandles om udmøntningen af og fortolkningen af 20. marts-aftalen, og det jo helt tydeligt, at der med hensyn til at bløde op for biobrændslerne er enighed på tværs af mange partier, men med forskellig tilgang, om at opløse. Men jeg troede egentlig, at det var de kulfyrede værker, der var grunden til, at Fremskridtspartiet i denne sag allierede sig med Socialdemokratiet.

Hvad angår alt det med markedsøkonomi – det skal vi ikke have en lang diskussion om i dag – konstaterede jeg i min indledning, at den model, som er anvendt i et ellers meget liberalt land, nemlig Californien i USA, jo bestemt ikke er markedsøkonomi, det er i høj grad en form for planøkonomi – men ikke af den type, man har haft i Østeuropa – hvor man simpelt hen målrettet nedbringer energiforbruget, og hvor det som den eneste delstat i USA er lykkedes. I de andre delstater har man den blinde markedsøkonomi. I Californien har man sparet gigantiske ressourcer ved at gå ind i en fornuftig planlægning, ikke i en planøkonomi.

Men hele denne ideologiske diskussion vil jeg spare i dag.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Selv om jeg godt ved, at det er hr. Bilgrav-Nielsens natur imod at diskutere med undertegnede, må hr. Bilgrav-Nielsen immervæk forstå, hvordan tingenes reelle sammenhæng er.

Den forhandling, der fandt sted i går imellem, som hr. Bilgrav-Nielsen udtrykte det, regeringen og Socialdemokratiet, kom jo bl.a. i stand som følge af, at der var den politiske realitet, at et flertal bestående af Socialdemokratiet, CD og Fremskridtspartiet – som er et politisk flertal, hvad enten hr. Bilgrav-Nielsen kan tælle eller ej – utvetydigt sagde, at der skal gives tilladelse til at bygge den kulblok i Ålborg. Først derefter valgte regeringspartierne, da de stod med ryggen mod muren, at sige: Nå ja, men så lader vi Energistyrelsen vurdere sagen, og vi forventer så osv. osv., som vi har hørt fra ministeren. Det er den politiske realitet, og den bliver hr. Bilgrav-Nielsen nødt til at leve med, selv om hr. Bilgrav-Nielsen så inderligt er imod den fornuftige brug af kul.

Derfor har hr. Riishøj også ret i sin konklusion eller sin delkonklusion; selv om der ikke står noget om Ålborg og kul i dagsordenen, er det selvfølgelig en del af den politiske realitet, vi har i dag.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Vi kan konstatere, at hr. Kim Behnke skriver under på en dagsorden, som jeg kun kan opfatte sådan, at den reelt tager baggrund i energihandlingsplanen. Det er første gang, hr. Kim Behnke er med til det.

Dernæst meddeler hr. Kim Behnke herfra, at kun med ryggen imod muren gik regeringspartierne med til at acceptere, at det skulle være en forudsætning for denne enighed, at der nu slippes et kulværk løs i Ålborg. Det vil altså sige, at det er hr. Poul Nielson, der med denne dagsorden har splittet den socialdemokratiske gruppe på kryds og tværs og er årsag til, at det nu bliver besluttet at bygge et kulværk i Ålborg.

Duetoft (CD):

Jeg vil gerne starte med at rose ministeren for ministerens oplæg her til debatten. Jeg er meget enig i mange af de linier, ministeren har lagt op til.

Noget af det vigtigste i ministerens oplæg er efter vores opfattelse en konstatering af, hvor vanskelig denne sag er, altså den balance, der er mellem på den ene side at ønske en økonomisk vækst for at klare arbejdsløsheden, gælden til udlandet – og man kunne bestemt også

[Duetoff]

godt nævne problemerne i Østeuropa – og så på den anden side miljøet. Det betyder, at ingen af mulighederne kan tilgodeses 100 pct., men at man er nødt til i energipolitikken at lave en balance, hvor man vejer miljøet op mod de økonomiske muligheder.

Man kan efter vores opfattelse ikke undgå – og det opfatter jeg også som ministerens konklusion – en stigning i elforbruget på et tidspunkt, hvor man ønsker disse tiltag omkring den økonomiske vækst. Men det, man kan gøre, er selvfølgelig at forsøge at få stigningen til at foregå så miljørigtig og så lidt miljøbelastende som overhovedet muligt.

Elbesparelser har vi alle sammen talt om mange gange. De er også vigtige, og meget tyder da på, at elværkerne og elskaberne gør en del i forbindelse med oplysning, forbrugerkampagner, spareelpærer, og hvad de forskellige tiltag kaldes, men vi står her med en ganske vanskelig situation, nemlig den, at man skal ændre ganske mange menneskers rent fysiske adfærd. Det gør man ikke over en dag eller en nat, det tager lang tid, og derfor er der et eller andet spænd, før man kommer til at se disse besparelser i sammenhæng.

Men jeg synes nu nok, at man af og til gør spændene lige store nok. Ministeren nævner i sit oplæg, at staten går foran-kampagnen nu snart er parat. Så vidt jeg husker, var det en kampagne, man begyndte at tale om i 1986. Der skulle altså gå fra 1986 til 1992, før staten går foran-kampagnen er ved at være på bedding. Det er lang tid at gå og vente på noget, hvor det i virkeligheden burde være logisk at sige, at statens bygninger naturligvis skal være så el- og energirigtige som overhovedet muligt. Jeg vil gerne opfordre ministeren til at speede lidt op, selv om det er på bedding, for jeg synes, at seks år lyder af meget. Jeg ved godt, at der var nogen planlægnings tid først, men det er alligevel lang tid.

Ministerne gør også noget ud af internationaliseringen, og det er lidt svært helt at holde den efterfølgende redegørelsesdebat uden for denne forespørgselsdebat. Jeg synes, det er godt, at man får et udbygget EF-samarbejde på dette område.

Jeg vil også gerne opfordre regeringen til i højere grad at se ulandspolitikken som en del af energipolitikken eller måske nærmere den modsatte vej, energipolitikken som en del af ulandspolitikken.

Jeg mener også, vi bør være meget udfarende i forhold til Østeuropa. Derfor vil jeg opfordre regeringen til at lave en ny energihandlingsplan, der skal supplere Energiplan 2000. Jeg synes, det ville være meget spændende i en samlet plan at se på f.eks. energiforskningen, eksportstøtteordninger, energirådgivning, energiprojekt over for ulandene, joint venturemuligheder mellem danske energivirksomheder eller danske rådgivningsvirksomheder og ulandene eller Østlandene.

Jeg savner en samlet handlingsplan på dette område, for i øjeblikket er det sådan, at Industriministeriet gør noget, Energiministeriet gør noget, Udenrigsministeriet gør noget. Alle falder over hinanden, og spørgsmålet er, om det er særligt effektivt. Så lad os prøve, om vi i løbet af i år – hvis vi er heldige og ministeren vil være med på ideen – kunne få en sådan handlingsplan efter sommeren, så vi samlet kunne se en indsats på dette område.

Det ville der være fremskridt i, og det ville der være nogle muligheder i, der kunne gavne dansk energieksport og dermed dansk erhvervsliv, og som i virkeligheden også kunne gavne miljøet langt mere end de tiltag, vi kan gøre i Danmark. For det er sådan, at vi godt kan diskutere småændringer i Danmark, der har en eller anden lokal effekt, men skal vi se på det globale, som jeg er enig i at man skal, er det i virkeligheden den anden indsats, der skal til, hvis det skal batte noget.

Jeg vil også gerne melde, selv om jeg måske ikke kan få et flertal for det her, at jeg ikke har så meget imod, at man i en periode overflytter økonomiske midler fra den nationale indsats til den internationale på baggrund af en sådan handlingsplan, fordi miljøeffekten så ville være ganske mange gange større, end den vil være i Danmark.

Ministerne nævner også omstillingen til decentral kraftvarme, at den er i gang osv. Vi mener også, det er det rigtige mål, men jeg må også erindre ministeren om, at vi ikke jublede, faktisk stemte vi imod planen, fordi der var tvang i den. Jeg vil gerne nævne, at jeg stadig væk synes, det var urimeligt over for f.eks. værket i Hjørring. Man har investeret i et forholdsvis nyt værk, og inden man nogen sinde får sin investering hjem, skal man tvinges til at gå over til naturgas. Jeg synes ikke, det var rart. Men af og til bliver man nødt til at være poli-

[Duettoft]

tisk realist, og vi ved jo, at planen er vedtaget, og at flertallet stadig væk er der; derfor kan vi ikke sprælle mere, og det er også i orden. Jeg vil bare gerne understrege, at målet i det var vi enige i, men vi ville måske gerne have valgt nogle andre måder at gøre det på.

Så er der spørgsmålet om de store værker, og det har jeg allerede været oppe et par gange at sige noget om. Vi støtter udbygningen af Elsam's plan med kullet i Ålborg. Vi mener stadig væk, at kullet er en af de ressourcer, vi har i lang tid, og som vi derfor er nødt til at indregne i energiplanlægningen. Vi har også tidligere, som også hr. Poul Nielson har sagt det, understreget, at dette drejer sig om at skifte noget ældre og ineffektivt ud med noget nyere. Det i sig selv er en miljøeffekt, men det skulle ikke undre mig, at der ligger en indirekte miljøeffekt i, at vi får bygget et referenceværk op i Danmark, som gør vores eksportmuligheder på området større, end de har været før; dermed kommer vi faktisk til at påvirke miljøet ud over landets grænser.

Der er nogle, der er imod Ålborgværket, fordi man tvang Hjørring til at gå over til naturgas og man ikke syntes, det var særlig smart. Det synes jeg er en ulogisk holdning at have. Jeg har set bl.a. hr. Arne Jensen citeret for, at han ville ikke være med til kulværket, når der var tvang det andet sted. Fordi man har begået en fejltagelse et sted, behøver man ikke at fare videre frem.

Men jeg kan da godt forstå surheden hos hr. Bilgrav-Nielsen og hos hr. Riishøj. Specielt hr. Bilgrav-Nielsen synes jeg har virket utrolig sur i dag. Men det er sådan set de to partiers egen skyld, for når de har som udgangspunkt, at kullet vil man ikke have med, man har ikke engang villet forhandle om det, man har ikke villet forhandle om, hvorvidt det kunne give nogle forbedringer, så stiller man sig da udenfor.

Jeg vil gerne endnu en gang sige til hr. Poul Nielson – selv om det måske kan ligne et døds-kys – at jeg opfatter stadig væk både hr. Poul Nielson og Socialdemokratiet som dem, der har ageret utrolig klogt og utrolig rigtigt. Og så vil jeg også gerne have lov, uden at det skal blive en vane fra min side at give andre politikere karakter, at understrege, at hr. Peter Hansen-Nords udtalelser både i debatten generelt, men bestemt også her i dag, undrer mig. Jeg

forstår ikke, at det er Venstre og hr. Peter Hansen-Nord, der skal sætte spørgsmålstegn ved kulværket i Ålborg. Nu har vi fået Socialdemokraterne til at træffe en svær – men fornuftig – beslutning for dem, og i stedet for at bakke partiet op gør man sit til, at der igen og igen kan sættes spørgsmålstegn ved, om beslutningen nu er truffet, og hvordan tingene hænger sammen. Jeg vil gerne opfordre hr. Peter Hansen-Nord til at lade være med dette spil for galleriet, som efter min opfattelse skaber mere usikkerhed end ellers.

Vi mener også, det er vigtigt at se på biomassen, det er også indeholdt i den dagsorden, som vi er medforslagsstillere til. Vi mener måske nok, at elværkerne økonomisk burde have lov til at prioritere biomassediskussionen højere end vindmøllerne, men det kan vi vende tilbage til. Jeg håber, at det, at vi er med i dagsordenen i dag, betyder, at vi for fremtiden bliver inddraget i forhandlingerne. Vi var jo ikke med i 20. marts-aftalen, men jeg håber, at dette er en åbning til, at vi kan få lov til at komme med ved bordet.

Jeg savner i ministerens tale en smule mere om den vedvarende energi. Jeg har i Energiudvalget nogle gange spurgt til, hvor mange vandvarmere der er i Danmark, og i hvor høj grad det f.eks. var muligt i den sammenhæng at bruge solenergi. Vi har ikke fået nogle nøjagtige svar endnu, men jeg skal nok forfølge sagen. Sådan nogle tankegange, hvor man ikke har den store romantik, men hvor man siger: Her er der et praktisk tiltag, det kan lade sig gøre med en anden energiform end elektricitet, hvorfor gør man det så ikke? Jeg vil grave mere i det, men jeg håber også, ministeren vil være opmærksom på, at der er nogle muligheder her.

Jeg vil slutte med at sige, at efter CD's opfattelse er der i dag selvfølgelig ikke nogen garanti for, at der stadig væk er bredde i energipolitikken. Men jeg opfatter det faktisk, som om det, der er sket i dag, er en åbning med hensyn til, at det samarbende, som vi så gerne vil have mellem regeringspartierne og Socialdemokratiet på en lang række områder, nu er vendt tilbage på energipolitikens område i en, om jeg så må sige, mere ren form. Jeg opfatter det, der er sket, som meget positivt for klimaet, og jeg synes, at hr. Bilgrav-Nielsen og hr. Riishøj skulle lade være med at være helt så vrede,

[Duetoft]

men til gengæld overveje, om det ikke var en idé at gå ind i det, som hr. Poul Nielson kalder hovedstrømmen i dansk energipolitik.

Jeg synes, det ville være smukt, hvis specielt hr. Bilgrav-Nielsen kom med, for der er ikke meget ved at stå ude på sidelinjen og råbe; det er bedre at være inde ved bordet. Man får ikke altid sin vilje, men man får lov til at være med og få lidt indflydelse, og det håber vi så vi får lov til i fremtiden efter denne dagsorden.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Det er til hr. Duetofts spørgsmål om Venstres stilling i det her. Jeg synes da godt, jeg vil give det bidrag til opklaringen, at der i hvert tilfælde ikke hos mig er nogen tvivl om, hvad Venstre mener i den sag. Og indholdet i den konstatering giver altså ikke anledning til nogen som helst usikkerhed vedrørende sagens faktiske ekspedition, uanset hvad der ellers har været sagt i dag.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Hr. Peter Hansen-Nord en kort bemærkning. Hr. Peter Hansen-Nord frafalder.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Ja – det, Svend mener, osv. Men hr. Peter Hansen-Nord er et yderst ræsonnabelt menneske, så hvorfor gentage svaret.

Men i øvrigt forholder det sig sådan, at nu er debatten vel ved at være løbet af stabelen. Jeg for min part har haft et par indlæg undervejs, og dem skal jeg i hvert tilfælde ikke gentage. Men jeg føler trang til indledningsvis at sige til hr. Duetoft, at jeg godt kan forstå, at hr. Duetoft gerne vil konkludere allerede nu, at nu er CD inde i varmen, kulvarmen.

Jeg kan også godt forstå, at hr. Duetoft havde behov for at drage en konklusion, for hr. Duetoft valgte jo at stå udenfor. Når hr. Duetoft ikke er med i 20. marts-aftalen, så er det, fordi da arbejdet omkring den tog sin start, da naturgasrapporten blev fremlagt, sad hr. Duetoft i New York og udbasunerede sin uforgribelige mening om, hvor overflødigt dette arbejde var. Så gik vi andre i gang, nu ligger konceptet der, og det bliver naturligvis videreført.

Jo, døren er åben for hr. Duetoft, hvis han vil med ind i varmen, men det bliver ikke på

bekostning af andre, som er med, for 20. marts-aftalen, og hvad dertil hører – og jeg håber, der kommer til at høre meget mere med om bio-brændslerne – er selvfølgelig et aftaleforhold, som man ikke kan splitte mellem de partier, der nu står bag 20. marts-aftalen. Så ingen surhed fra min side, men glæde over, at hr. Duetoft nu vil være med. Ked af er jeg, at der skulle et kulværk til.

Det, som er spændende ved diskussionen i dag – for lige at give et historisk tilbageblik – er, at da energihandlingsplanen blev fremlagt, havde den sine tilhængere og sine opponenter. Opponenterne var helt afgjort ude i elsektoren og ovre i Industriministeriet, begge steder er de der endnu. Nu er der så sket en kobling politisk, som gør det svært at se forskel på tingene, men jeg tror stadig, der er forskelle her. Sagen er nemlig den, at besvarelsen af kritikken varetoges af det samme hold, som i dag sidder på energipolitikken: størstedelen af departementet og Energistyrelsen. Det er det samme hold, og de har ikke ændret opfattelse. De blev ikke dikteret politiske svar i min tid, jeg tror heller ikke, de vil acceptere det i fremtiden.

Når jeg siger det på den måde, er det, fordi det opgør, vi dengang tog med elsektoren, var et skrappt opgør. Vi fravristede dem rollen som et af de almindelige danske politiske partier, som altid sad med ved forreste bord, når energipolitikken skulle planlægges. Det blev der ændret på, de blev henvist til den for en sådan institution naturlige plads i samfundet. Eller, som hr. Poul Nielson engang tidligere, tror jeg, har udtrykt det: Det er Folketingets opgave at lave politik, det er elværkernes opgave at lave strøm.

Nu ændrer tingene sig igen, selv om Energi- styrelsen, Energiministeriets departement og den daværende minister med gode venners hjælp – og de var mange – i Folketinget afviste de helt urimelige krav, der blev fremsat fra el-sektoren, og som totalt kuldcastede energihandlingsplanen, og påviste, at der hverken var økonomi eller miljø eller forsyningsikkerhed eller noget som helst i den plan. Det blev afvist så sent som for et år siden. Den 20. marts 1991 stod hr. Poul Nielson på denne talerstol og sekunderede ministeren – og alle os andre naturligvis – fornuftigt i, at der ingen rimelighed var i den kritik, der var rettet fra elselkskabernes side. Men de arbejder jo videre med de-

[Bilgrav-Nielsen]

res sag, forpinte over, at de ikke mere er et almindeligt politisk parti i Danmark med den samme indflydelse, og fremsender så ansøgning om at måtte bygge to kraftværksenheder – helt i overensstemmelse med deres oprindelige kritik af energihandlingsplanen. Det er så den, som hr. Poul Nielson – i august måned først og fremmest og så nu her – konfirmerer, efter at hr. Poul Nielson har ført kraftigt an i kritikken af den måde, de angreb energihandlingsplanen på.

Er der i mellemtiden sket noget, der ændrer billedet og skaber behov for disse to kraftværksenheder? Nej, tværtimod! Der er snarere sket noget, som gør det endnu mere sandsynligt, at vi ikke får brug for dem – i hvert fald ikke foreløbig. Jeg skal hilse og sige, at også det parti, jeg tilhører, er tilhængere af, at der er strøm i ledningerne – strøm nok! Gerne rigeligt! Også varmt vand i hanerne og i radiatorerne. Så den gamle diskussion om, at nogle vil have de ældre til at sidde og fryse og mangle både varme og el, passer altså ikke.

Det er i de beregninger, der er gennemført, og som lå til grund for energihandlingsplanen, klart dokumenteret, at der ud over det decentrale kraftvarmepotentiale, vi har disponeret over, faktisk stadig er 600-700 MW til rådighed. Og for at man ikke skal tro, at de er for dyre, er der gennemført beregninger vedrørende værdien af disse 750 MW, de er faktisk optrykt – jeg tror, det var hr. Arne Jensen, der tidligere henviste til det – i bilagene til betænkningen til varmforsyningsloven den 2. maj 1990, et lille overskueligt regneeksempel, der viser, at i forhold til centrale kulblokke, centrale gasblokke, klarer det decentrale udbygningspotentiale sig fint, og der er megawatt nok, hvis elvæksten fortsætter som beregnet, op til år 2000 i hvert fald.

Og så ved vi, at vi har gennemført en CO₂-afgift – nogle kan ikke lide den – men den har også en virkning, og det indrømmede energiministeren da også delvis i dag, selv om hun præsterede det interessante optrin både at sige, at den var for lille til, at den virkede dæmpende på elforbruget, og så også at sige, at den var for stor, således at den ødelagde erhvervenes konkurrenceevne. Se, det er en interessant kombination. Ministeren må vælge. Er den ødelæggende? Hvis den er ødelæggende, er den vel også virkningsfuld over for elforbruget.

Jeg har valgt. Jeg mener, den er for lille, men den stimulerer til, at man nu kommer i gang med at reducere sit elforbrug.

Det er altså her, spillet står. Skal man tage den decentrale kraftvarmeudbygning, eller skal man tage den centrale? Elværkerne har slået igennem. Hr. Poul Nielson har fået sin vilje og har jo nok været ganske forbitret over, at jeg umiddelbart efter 20. marts-aftalens indgåelse, fremlæggelsen af energihandlingsplanen, brugte min administrative ret til at bede Energistyrelsen om at returnere den daværende kulansøgning til Skærbæk. Det tror jeg gerne. Og nu skal der altså tages betaling. Så bliver det ikke med kul i Skærbæk, men med gas og så til gengæld kul i Ålborg. Og det er helt overflødig, hvilket også ses af, at elværkernes udbygningskrav mødes med påstanden fra os andre, fra universitetscenteret, fra mennesker, der arbejder med de ting, om, at den vækst, man regnede med på op til 32 pct., ikke vil finde sted; det fremgår af energihandlingsplanen.

Jo, siger man, det er jo ovre i det jyske. Vi er jo noget for os selv. Og det er rigtigt. Men ikke nær så meget noget for os selv, som vi har været, når den faste forbindelse, elkablet under Storebælt, bliver etableret. Så er Danmark ét produktions- og forsyningsområde for elektricitet. Så det passer ikke, at man derovre har et særligt behov for at udbygge nu. Det gjaldt kun, så længe man ikke havde kabler. Det får man jo nu. Langt om længe har man i Elsam opgivet den form for konservatisme.

Så siger man: Jamen det er slet ikke på grund af væksten i elforbruget, det er, fordi vi skal skrotte nogle gamle værker. Uheldigvis fandt nogen ud af, at disse gamle værker reelt ikke fungerer i dag. Hvad skulle man så gøre? Jo, man kunne eksportere. Så kom der faktisk ret saglig kritik af det at eksportere el fra Danmark fra kulproducerende anlæg, som der muligvis på et eller andet tidspunkt ikke er varmeafsætning for, for alternativet er jo, som ministeren også var inde på, at så beslægtet man et marked, som en decentral kraftvarmeplanlægning i de pågældende områder – lad os tage det gamle Østtyskland – skulle forsyne, og hvor Danmark har nok så store muligheder eksportmæssigt. Der er ingen, der er bedre end danskerne til at planlægge og opføre effektive fjernvarme- og energianlæg. Det kan vi, og vi kan også producere elementerne til det. Så det er en gal måde at stille det op på.

[Bilgrav-Nielsen]

Det gale ved det er altså, at hr. Poul Nielson i august begynder at genindtrække elværkerne som det 9. parti, må det jo nu blive, i Folketinget, indgår en aftale, binder Socialdemokratiets folketingsgruppe op på det, binder det hele sammen bag et grønt forklæde sidste fredag for dog at holde lidt sammen på stumperne. Splittet er gruppen, det ved vi. Der er vel et flertal, der inderst inde er imod det her. Brevet bliver oversendt i går, og vi hører nu, at derved har hr. Poul Nielson og elværkerne reelt sat regeringen stolen for døren. De ville gerne have overvejet i hvert fald frem til Energistyrelsens afslutning af sagen.

Det er den sørgelige historie, som der i dag skrives et kapitel i. Men vi vender tilbage, kære venner. Den dagsorden vil de pågældende partier, især Socialdemokratiet, blive forfulgt med fra morgen til aften. Det skal jeg garantere for. Vi skal holde jer fast på, at måltallene i energihandlingsplanen skal opfyldes. Vi skal holde jer fast på, at uanset hvor stor en overkapacitet af el der er skabt produktionsbaggrund for ved to nye kraftværker, skal biobrændslerne placeres, uanset om der er behov eller ej, det er jer selv, der har ødelagt diskussionen om samfundsøkonomien ved at skubbe værker, der har ringere samfundsøkonomi, ind før decentrale værker, der har en bedre samfundsøkonomi og et bedre miljø.

Så nu skal jeg slutte. Men jeg kunne jo true med at vende tilbage senere i dag.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Hr. Bilgrav-Nielsens bemærkninger om, at vi vil blive forfulgt med dagsordenen, opfatter jeg som et lidt kejtet formuleret tilsagn om fortsat at arbejde tæt sammen og altså på det indholdsmæssige grundlag, vi her har formuleret. Jeg synes, det ville have været en mere naturlig indgang til et samarbejde på denne dagsordens således formulerede grundlag, hvis De Radikale også havde stemt for den. Jeg synes heller ikke, det ville være vanskeligt.

Det, jeg egentlig ville sige, var, at hr. Bilgrav-Nielsens bemærkning om, at jeg var ked af, at han som minister returnerede Elsam's ansøgning om Skærbækværket i 1990, er forkert. Det fandt jeg var en rigtig disposition, fordi vi på det tidspunkt ikke havde fornøden sikkerhed for, at Elsam ville stille sig bag gen-

nemførelsen af den decentrale udbygning. Og det var det, der var det problematiske indholdsmæssigt i diskussionen om Energi 2000. Den akademiske diskussion, om målet kunne nås eller ej osv., er en anden ting. Det har vi også i fællesskab forholdt os til.

Men det afgørende var vores manglende tilid til, at elværkerne ville stille sig bag den praktiske gennemførelse af det decentrale udbygningsprogram, og det var jo, som hr. Bilgrav-Nielsen også selv kvitterede for – korrekt – offentligt, efter at vi havde lavet fælleserklæringen med Elsam; det var jo erklæringens afgørende idé at få noget for noget, etableret således, at Elsam dér stillede sig bag og identificerede sig med gennemførelsen på det praktiske plan af 20. marts 1990-aftalen, og da det var opnået, var kysten klar, hvad angår, at vi kunne forholde os til de store enheders udbygning med nye enheder hen i årtiets slutning i et område, som planlægningsmæssigt i øvrigt var et hvidt punkt på landkortet.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

I hr. Bilgrav-Nielsens ellers så summariske gennemgang af radikale argumenter for, hvorfor der ikke er behov for denne store kulenhed netop i Ålborg, glemmer hr. Bilgrav-Nielsen jo, at den mængde naturgas, vi har ude i Nordsoen, ikke er ubegrænset. Tværtimod er der allerede i dag klare beregninger på, hvor længe vi kan blive ved med at tappe naturgas.

Der sker en stadig stigning – det skal vi snakke om senere i dag – i afsætningen af naturgas til udlandet osv. osv., og derfor kan hr. Bilgrav-Nielsens nok så idylliske visioner om alle disse små decentrale kraftværksenheder rundt omkring jo ikke lade sig gøre, medmindre mængden af naturgas var ubegrænset eller væsentlig større, end den er i dag. Der må nødvendigvis være et supplement i form af nogle centrale, effektive enheder, hvor man for alvor kan producere noget strøm. Det glemte hr. Bilgrav-Nielsen fuldstændig i den ellers så tilsyneladende omfattende gennemgang af argumenter. Det hovedargument ser hr. Bilgrav-Nielsen bort fra, og det bliver man nødt til at forholde sig til, når man skal vurdere forsyningsikkerheden for elforbrugerne her i landet.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det har hr. Kim Behnke naturligvis ikke ret i. Det, jeg forsøgte at gøre opmærksom på, var: Med en beslutning om to nye kraftværksenheder skubber man disse to, det vil sige 800 MW, ind foran et decentralt potentiale, som sagtens kunne klare den opgave. Ved at gøre det bliver det nu urentabelt at gå efter mange af de små decentrale kraftvarmeområder, fordi regnestykket, det hele skal sættes op imod, er et bygget kraftværk på gas, 400 MW, et andet på kul, 400 MW. Hvor er det regnestykke, som samfundsøkonomisk kan slå igennem og se fornuftigt ud i relation til disse to etablerede kraftværker? Det kan ikke lade sig gøre.

Derfor tror jeg, at vi kommer til kort, og at dagsordenen bliver næsten umulig at gennemføre, medmindre man vil støtte projektudbygningen meget kraftigere end i dag. Det er det, der er problemet.

Dernæst er det et kæmpeproblem, at selv om etablering af et nyt kraftværk ikke i sig selv rent umiddelbart medfører et øget elforbrug, er det med til at aflede opmærksomheden fra, at man er nødt til at reducere sit forbrug. Derfor er det vigtigt, at den decentrale udbygning og elspareprogrammet bliver fremmet og ikke bare det lille, forhutlede program, der er nævnt i dagsordenen. Det skal være en egentlig handlingsplan, som jeg også forstår at ministeren er parat til at fremsætte. Det er det, der er omhandlet i vores dagsordensforslag, og det passer måske meget bedre til hr. Kim Behnkes synspunkter på området.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Det var jo et prisværdig tydeligt indlæg fra hr. Bilgrav-Nielsen, der klart og utvetydigt bekræfter, at rent samfundsøkonomisk er der ikke noget, der kan konkurrere med disse effektive centrale kulenheder. Tak for det!

Men det viser jo også, at hr. Bilgrav-Nielsens energipolitik er styret af ren og skær ideologi og ikke af noget som helst hensyn til samfundsøkonomien. Men vi er altså nogle, bl.a. Fremskridtspartiet, der mener, at hensynet til samfundsøkonomien er langt vigtigere end disse ideologiske felttog, som dansk energipolitik jo har været præget af i de sidste alt,

alt for mange år. Vi håber, at vi gennem de tiltag, der sker i dag, kan vende tilbage – om ikke til den fuldstændig fornuftige linje, så i hvert fald til en mere pragmatisk holdning frem for disse ideologiske energipolitiske skoleridt.

Men tak for denne meget klare melding fra hr. Bilgrav-Nielsen!

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

På side 10 i energiministerens redegørelse af den 10. december 1991 står der følgende om potentialet for den decentrale kraftvarme:

»Arbejdsgruppen konkluderer i øvrigt, at potentialet på omstilling til decentral kraftvarme i alt er i størrelsesordenen 950-1.150 MW.«

Der er truffet politisk beslutning om de 950 MW, og planerne er ved at blive ført ud i livet. Tilbage er der altså ca. 200 MW, som har fået frie muligheder, og som der ikke nødvendigvis skal træffes centrale beslutninger om. Der er tale om industriel kraftvarme og små lokale, uafhængige producenter. Vi har sammen med De Radikale og SF gennemført en forbedring af deres økonomiske vilkår, og vi har i går sammen med regeringen bidraget til, at deres vilkår for tilslutning til systemet bliver bedre. Det vil sige, at kysten er klar for de resterende, de vil ikke blive blokeret af udskiftningen på de centrale enheder.

I øvrigt er det sådan, at hvis der skal være to relativt store velfungerende enheder ved hvert af de fem store kraftvarmeafsætningsområder i Elsam, er vi altså oppe på ti enheder, som kan holde i 30 år. Det vil sige, at hvert tredje år skal vi fremover tage stilling til udskiftningen af en stor kraftværksenhed alene i Elsams område. Det er det, jeg mener med, at hele debatten som sådan er noget overvurderet.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Hr. Poul Nielson for en kort bemærkning – åh nej, undskyld, hr. Bilgrav-Nielsen for en kort bemærkning. Det var jo katastrofalt!

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Der var engang én, der kaldte hr. Poul Nielson for Bilgrav-Nielson, og det tilnavn var bestemt ikke venligt ment! Men nu kommer der jo nok en ny leder i den pågældende avis.

[Bilgrav-Nielsen]

Det er egentlig utroligt, at man kan blive misopfattet så kolossalt, som hr. Kim Behnke gør det. Jeg har forklaret, og hr. Kim Behnke kan læse i bilagene til betænkningen af den 2. maj 1990, at det er klart udregnet og påvist, at der både er el nok, og at det er bedre rent samfundsøkonomisk at tage en ny 750 MW-omgang på de decentrale værker end på de centrale. Så er det, jeg siger: Når nu man beslutter at se bort fra, hvad der er samfundsøkonomisk bedst, og i stedet bygger to store kraftværker, er det klart, at der må komme et dårligt resultat ud af en efterfølgende vurdering af behovet for at udbygge de små, som der reelt ikke er brug for. Det vil jeg bede hr. Kim Behnke om at studere endnu en gang.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi er tilbage i ordførerrækken.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Der er god grund til at takke både SF og ministeren for en god optakt til en meget spændende debat.

I søndags læste jeg i Jyllands-Posten et meget spændende indlæg fra en ældre mand, »Breve fra landet«, hvor han skrev noget om den revolution, der skete, da elektriciteten blev indført, og den udvikling, der er sket op til i dag. Jeg tror ikke, at der er nogen, der kunne drømme om at undvære dette gode. Ingen er i tvivl om, at el er kommet for at blive, og at vi ikke skal tilbage til tidligere tiders primitive levevis. Det viser debatten i dag også.

Fra Kristeligt Folkepartis side er det meget væsentligt at slå fast, at når vi taler om energi, er det utrolig vigtigt at få mange indfaldsvinkler med. Vi prioriterer helt klart miljøet meget højt, det samme gælder forsyningssikkerheden, vi skal have så mange alternative energiformer ind som overhovedet muligt, og det ene udelukker jo ikke det andet. Ministeren var i sit indlæg inde på elbesparelser, og jeg kan godt sige rent privat, at jeg er lidt sur på de mennesker, der mener, at elvarme er en dårlig ting, som skal bandlyses. Jeg bor selv i et dejligt, elopvarmet hus, der er bygget til det, isoleret på alle måder. Skulle det brækkes op, fordi der skulle lægges nogle rør ind? Det er ikke sikkert, der var megen besparelse at hente her. Og hvad med vore sommerhuse, skulle man begynde at lægge nogle rør ind, når det nu er

så dejlig nemt og bekvemt med el i sit sommerhus? Nej, skulle vi ikke prøve at se lidt mere moderat på det og sige, at det gælder om at finde frem til en fornuftig, relevant brug af el, og hvis man f.eks. vil bruge elvarme, er det vigtigt at isolere rigtigt, så der ikke går overflødig varme tabt.

En anden vigtig ting er selvfølgelig at spare på elektriciteten. Det er noget, man kan begynde med at lære sine børn, og derfor er det vigtigt i børnehaver, skole og hjem at opdrage børnene til at spare el på en god og naturlig måde. Vi voksne er også nødt til at tænke os lidt om i dagligdagen, om vi bruger overflødig el. Jeg har af og til besøg af en lille norsk pige, som ikke kan forstå, at jeg altid slukker lyset, for det er da mere bekvemt at have lyset brændende over hele huset, og det er lidt svært at forklare hende, at det er overflødigt at have lamper brændende et sted, hvor man ikke opholder sig. Man kan jo også lukke for varmen, når man lufter ud, og der er i det hele taget utrolig mange steder, hvor man kan sætte ind.

En anden vigtig ting er, at vi anskaffer os apparater, der ikke bruger for megen strøm, men det er vi vel alle sammen interesserede i. Vi behøver faktisk ikke et diktat fra oven, det er i vores egen interesse rent økonomisk kun at bruge det, vi virkelig har behov for, både på elområdet og alle andre områder. Så kan vi diskutere, hvor lavt forbruget skal være, hvor lidt vi kan nøjes med. Jeg var glad for, at hr. Bilgrav-Nielsen sagde, at man selvfølgelig ikke skal sidde og fryse, at gamle mennesker ikke skal risikere at falde, fordi der skal være halvmørkt i stuerne osv. osv., for det er der nemlig ingen besparelse i. Det fornuftige er, at man som privatperson indretter sit elforbrug efter det faktiske behov.

Men når det gælder erhvervsområdet, ved vi jo, at der findes nogle tunge industrier, som har behov for et meget stort elforbrug. Vi må prøve at tilgodese dem herindefra, men vi kan måske ikke få lov for EF, og så får vi nogle problemer. Andre erhvervsgrøner kan måske umiddelbart se en fordel ved at spare, fordi man allerede er klar over, at det er lidt for dyrt at køre for fuldt blus hele tiden.

Men hvordan skal vi producere el, hvilke energikilder skal vi bruge? Kristeligt Folkeparti mener, at naturgassen er en så god ressource, at vi ikke skal rutte med den, men udnytte den

[Inger Stilling Pedersen]

fornuftigt, især når vi nu engang har været så ufornuftige at lægge rørledninger overalt i landet. Vi lægger også uhyre stor vægt på, at vi udnytter alle de ressourcer, vi har ved hånden hver dag, men som vil gå tabt, hvis vi ikke gør brug af dem. Naturgassen forsvinder jo ikke med ét slag, men hvis vi ikke udnytter vindenergien, solenergien her og nu, går den tabt og kan ikke lagres op til næste dag, næste år. Derfor er det meget vigtigt, at disse elementer indgår som et led i drøftelserne.

Kristeligt Folkeparti tror heller ikke, at vi kan undvære kullene, men samtidig er det meget vigtigt at huske, at vi i Danmark er blevet utrolig dygtige til at reducere forureningen meget, i modsætning til forholdene i f.eks. Østeuropa. Derfor må det også ind i diskussionen, når vi taler om eksport af el, om vi i hvert fald på kort sigt kan medvirke til at hindre yderligere forurening ved at eksportere el og naturgas, samtidig med at vi bidrager til genopbygningen i Østeuropa. Det er jo ikke noget, der kan gøres fra dag-til dag, det vil tage årtier, for det er jo rigtigt, som det er blevet sagt tidligere, at de lande, der gik ind for planøkonomi, havde det dårligste miljø. Vi er nogle, der har vidst det hele tiden, vi vidste det fra rapporter og fra besøg på de steder, og jeg tror, mange er blevet chokerede over at se, hvordan man fremmede produktionen uden at tage det mindste hensyn til miljøet.

Vi må også huske på, at ganske vist skal Danmark føre an, når det gælder om at formindske CO₂-udslippet, men vi er kun en lille brik i det store spil, og nogle af de allerbedste investeringer kan måske være at hjælpe de lande, der har en meget stor CO₂-forurening.

For Kristeligt Folkeparti er det altså utrolig vigtigt, at vi får en meget nuanceret energipolitik. Vi vil gerne være med til at fremme den, og vi vil gerne være med til at diskutere, om vi skal have de store centrale kraftværker eller de mindre decentrale. Vi tror meget på de decentrale, fordi vi bedst kan udnytte biprodukterne her, og hvis de går tabt, er det jo ikke sikkert, forrentningen bliver god nok. Men vi er altså parat til at gå ind i drøftelser om disse problemer.

Løvig Simonsen (S):

Der er jo ingen tvivl om, at miljøet kommer ind som en væsentlig faktor i debatten her i

dag om den energipolitiske redegørelse og den energipolitiske forespørgsel, ligesom det også er tilfældet på mange andre områder, f.eks. landbrugs- og transportpolitik.

Når jeg gerne vil fremdrage nogle miljøsynspunkter her, skyldes det også, at ikke mindst hr. Bilgrav-Nielsen og hr. Riishøj gentagne gange har fremhævet, at der har været uenighed i den socialdemokratiske gruppe om beslutningen om at give tilladelse til det kulfyrede kraftvarmeværk i Nordjylland. Men alt andet lige må man altså medgive, at ved at bygge de to kraftvarmeværker i Skærbæk og Nordjylland og skrotte de andre værker, som skal udfases, får vi en miljømæssig forbedring. Men den var ikke tilstrækkelig stor til, at en del af den socialdemokratiske gruppe ville være med til at give det tilsagn; vi ved nemlig, at dette anlæg i Nordjylland med kulforstøvning vil give et større CO₂-udslip. Så kan man sige, at det har en symbolsk signalværdi. Nej, det er mere end det, for i miljøpolitik er det nu engang sådan, at hver gang man får en forbedring, tæller det med, og det ville det også have gjort her, hvis vores indstilling var gået igennem. Det gjorde den ikke, men derfor vil jeg også sige, at der i hvert fald er fremsat en dagsorden i dag, som de fleste i den socialdemokratiske gruppe kan støtte og stemme for.

Jeg skal lige gøre opmærksom på et par andre ting i den forbindelse. For det første er det selvfølgelig en forudsætning, at man får udfaset de nedslidte, kulfyrede kraftvarmeværker, som er stærkt forurenende. For det andet skal man også gøre sig klart – og det siger jeg for egen regning – at det kulforstøvningsanlæg, man vil bruge som referenceværk, bliver måske ikke det, man har drømt om, fordi kulforgasningsteknikken og biomasseforgasningsteknikken meget hurtigt kommer ind i billedet.

Hvis vi vender tilbage til dagsordenen, tror jeg, det var hr. Bilgrav-Nielsen, der sagde, at han ville holde Socialdemokratiet fast på de måltal. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at det behøver hr. Bilgrav-Nielsen såmænd ikke, for det er vi også nogle der gør i Socialdemokratiet, ikke mindst hr. Poul Nielson. Det er jo ikke sådan, når vi laver en aftale, at vi ikke står ved den og opfylder den, og i dagsordenen stilles der nogle krav til den energipolitik, som skal føres de næstfølgende år. Og jeg vil gerne sige til dem, der skal være med til at udføre

[Løvig Simonsen]

den politik – ikke mindst i Elkrafts og Elsams område – at de bør lægge sig det på sinde, der står i denne dagsorden, for vi vil være meget nøjeregnende med, at de ting bliver opfyldt, ikke mindst når det drejer sig om energibesparelser og energieffektivisering, som jo er nogle af hovedhjørnestenene i energipolitikken for at fremme de mål, vi har sat os, også i forhold til Energiplan 2000.

Når det drejer sig om fastholdelse af CO₂-udslippet, har man også klart påvist, hvad der skal til, hvis man ikke opfylder disse måltal, og jeg er helt enig i, at det skal man. Der er blevet rejst tvivl om, hvorvidt det er muligt – ikke mindst af hr. Riishøj – og tiden vil jo vise, om det kan lade sig gøre med de fremtidige produktionsmetoder. Men så vidt jeg kan se, fremgår det også klart af dagsordenen, at kan man ikke det, må man finde sig i, at der skal ske de nødvendige brændselsomlægninger.

Lad mig til slut gøre opmærksom på, at også spørgsmålet om biomassen er medtaget i dagsordenen på en tilstrækkelig klar måde, og at det er meget vigtigt, at vi får den nye teknologi fremmet så hurtigt som overhovedet muligt, når det drejer sig om kulforgasning og forgasning af biomasse.

Det har også været tilkendegivet nogle gange i dag, at nu eksisterede det grønne flertal ikke længere. Det vil jeg gerne tage afstand fra, sådan er det jo ikke. Det er jo sådan i miljøpolitikken, at vi tager en debat, også i den socialdemokratiske gruppe, og det er klart, at det er flertallets mening, der er afgørende for de udmeldinger, der kommer, og de aftaler, der bliver indgået. Men det betyder jo ikke, at man ikke på andre områder og fremover skal tilstræbe at vinde nye sejre på det miljøpolitiske område, sådan er vilkårene jo i dette Folketing.

Og jeg vil gerne sige til dem, der ligesom har prøvet at hæve pegefingern og sige, at det grønne flertal det er nu faldet fra hinanden: Nej, det er det ikke, for så var det grønne flertal også faldet fra hinanden, dengang Det Radikale Venstre ikke ville være med til at lægge en afgift på kvælstof. Sådan er det ikke, hr. Bilgrav-Nielsen. Sagen er, at nogle gange må vi erkende, at vi ikke kan komme igennem med nogle af de synspunkter eller styringsmidler, vi finder nødvendige, men det betyder så sandelig ikke, at vi ikke er i stand til igen at formulere

en politik sammen med både Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti, når det drejer sig om at vinde nye miljøforbedringer.

Energiministeren (Anne Birgitte Lundholt):

Efter denne lange debat er det svært for mig at tilføje noget nyt her i de afsluttende bemærkninger, men der er alligevel blevet stillet nogle spørgsmål, jeg godt lige vil kommentere.

For det første efterlyste både hr. Riishøj og hr. Duetoft nye tiltag på området for vedvarende energi. Jeg kan oplyse, at en del af de ting, som nævnes i den rapport, man henviste til, er allerede sat i værk, vi arbejder også på resten, og der er jo også opprioriteret tiltag på vedvarende energi-området i de initiativer, regeringen har taget i forbindelse med finansloven. Uden at gå ind på enkeltheder i hvert enkelt af forslagene er der altså allerede sat en hel del i gang, så det var ikke for at nedprioritere området, at det ikke blev nævnt.

Det blev også nævnt fra hr. Duetofts side, at det ville være fornuftigt at lave en ny, international handlingsplan som et supplement til Energi 2000. Udformningen af en sådan plan kan vi jo altid snakke om, men intentionerne i at lave en plan, som også rækker ud over Danmarks grænser, er jeg meget positiv over for. Det er jo helt klart, at både på EF-plan, men så sandelig også i forholdet til Østeuropa og ulandene, er det vigtigt at se de miljøpolitiske og hermed også de energipolitiske tiltag i sammenhæng. Så den idé, der blev kastet ud her, vil jeg meget gerne tage imod og arbejde videre med.

Jeg synes også, det er fornuftigt at samle alle initiativerne fra de forskellige ministerier i en samlet plan, så der kan ske en koordinering. Det er en af de ting, som regeringen også har indført og forsøger at gennemføre i forbindelse med andre erhvervspolitiske tiltag, så det initiativ vil jeg gerne tage positivt imod.

Så er det nævnt fra flere sider, at regeringen skulle være blevet stillet med ryggen mod muren, og at vi slet ikke skulle have taget stilling til noget som helst angående spørgsmålet om kul eller andet. Her vil jeg da gerne henvise til den redegørelse, vi skal debattere om lidt, hvor der på siderne 10 og 11 klart står, at vi er enige i intentionerne i Elsams udbygningsplaner og i øvrigt mener, at kul også skal indgå i fremtidens energiforsyning.

[Energiministeren]

Samtidig er det jo også rigtigt, som hr. Bilgrav-Nielsen siger, at der er el nok til ca. år 2000. Jeg vil gerne gøre hr. Bilgrav-Nielsen opmærksom på, at de værker, vi taler om her, netop skal i gang fra slutningen af århundredet og faktisk skal fungere ud over år 2000. Og det er lige præcis derfor, vi er nødt til at kigge på ansøgningerne vedrørende energiforsyningen ind i næste årtusinde, også under henvisning til de miljøpolitiske måltal, som vi alle sammen er enige om.

Riishøj (SF):

Efter en debat som den i dag spørger man jo sig selv, hvor meget klogere vi er blevet, og noget klogere er vi da blevet.

Ud over aftalen om de to nye værker er der åbenbart også indgået to andre aftaler, som vi selvfølgelig vil følge med interesse. Efter vores opfattelse er det en særdeles alvorlig binding, energipolitikken har fået. Derfor kan vi jo godt grine indimellem, men det er jo på en meget alvorlig baggrund. De fremtidige energipolitiske og miljøpolitiske initiativer, som hr. Løvig Simonsen nævnte, skal altså stå i skyggen af de beslutninger, som bliver taget i dag. De initiativer, som hr. Løvig Simonsen nævnte, skulle jo netop overflødig gøre bygningen af de to værker, som tilsammen vil koste 6-7 mia. kr. Hvad kunne vi dog ikke bruge de penge til på alternative områder!

Vi har altså fået en meget farlig drejning af energi- og miljøpolitikken, men naturligvis går livet videre. CO₂-afgiften gennemføres forhåbentlig, når notifikationen er blevet gennemført i EF, elspareinitiativerne skal da fortsætte, vindmølleudbygningen skal fortsætte i det omfang, vi kan blive enige om det, udbygningen af decentral kraftvarme skal fortsætte. Og forhåbentlig vil de initiativer have en styrke, som vil vise, at den beslutning, der nu tages om det kulfyrede og det naturgasfyrede værk, var inderlig overflødig, det skal i hvert fald være målsætningen og holdningen. Men lad os se, hvad der sker, lad os få en afklaring på, om Fremskridtspartiet eller CD er kommet ind i varmen, eller hvem der nu skal være med til at formulere energipolitikken i fremtiden.

Jeg er faktisk ikke blevet meget klogere på, hvordan 20 pct.-reduktionen af CO₂-udslippet virkelig skal kunne gennemføres. Ifølge den dagsorden, der er blevet fremsat, beslutter vi jo

at bygge to nye værker, men det står helt og aldeles uklart, hvordan man vil nå frem til den 20 pct.-reduktion. Der skal formentlig ske gigantiske omlægninger i Elsams system efter bygningen af de to værker, for det vil medføre et øget udslip af CO₂ og øjensynligt sætte en eller anden brændselsomlægning i gang, som virker helt barok. Og hvordan skulle man få elsektoren med i en sådan omlægning? Det forekommer os også fuldstændig uforståeligt, men jeg håber, vi får løftet sløret noget mere; hr. Løvig Simonsen nævnte nogle ting, der skal igangsættes. Men hvordan det kan forenes med den 20 pct.-reduktion fatter jeg stadig ikke.

Hr. Per Tærsebøl og hr. Peter Hansen-Nord fulgte jo naturligvis i store træk energiministerens oplæg med forsigtighedsprincippet og tiden vil vise det, vi må være på den sikre side og alle de argumenter, som vi allerede kender. Hr. Peter Hansen-Nord var dog inde på det problem, som ligger i befolkningens manglende vilje til at spare på især elforbruget. Det er ikke alene virksomhederne, det er ikke alene Elsam, der er tale om, det er også os almindelige borgere. Man må nok sige, at de initiativer, der er taget, bl.a. oplysningskampagnen for at påvirke borgerne i retning af Brundtlandadfærd, egentlig ikke er lykkedes særlig godt.

Hr. Peter Hansen-Nord nævnte bl.a. vandsejngene, som jo er et problem. Deres forbrug af el svarer jo faktisk til et helt kraftværks kapacitet. Luksussommerhusene, der breder sig som paddehatte på Vestkysten, har et energi- og vandforbrug, der er 10-20 gange større end for et almindeligt parcelhus, men man kører det bare frem, som om det ikke var noget problem. Så ud over at dreje sig om Elsam og virksomhederne har det altså også noget at gøre med vores dagligdag, og det er endnu ikke gået tilstrækkeligt op for befolkningen, hvor alvorlige forureningsproblemerne i grunden er.

Så står vi jo også tilbage med det store, grundlæggende problem, at Brundtlandhandlingsplanen vel egentlig ligger i ruiner efter det, vi har været vidne til i dag. Som sagt tror jeg ikke på, at det kan lykkes at gennemføre en 20 pct.s reduktion i CO₂-forbruget med de to beslutninger, der er taget nu. Det virker helt absurd, vi har ikke fået en forklaring på det, og den 15 pct.s målsætning for elforbrugets stigning, som endda er højt sat, er øjensynligt også

[Riishøj]

opgivet. Grundlaget for den beslutning, vi tager nu, er jo en dobbelt så stor stigning. Vi står kort og godt i den situation, at det store flotte værk, som hr. Bilgrav-Nielsen stod fadder til for et par år siden, som er oversat til engelsk, og som jeg bl.a. på udenlandsrejser har glædet mig over at kunne vise frem, fordi der er nogle perspektiver i det, reelt ligger i ruiner efter den beslutning, der tages i dag. Men som sagt, vi skal arbejde videre, tiden står ikke stille. Vi skal selvfølgelig gøre, hvad vi kan på de områder, jeg nævnte før, men de initiativer skal jo netop gøre de to kraftværker overflødige og vil formodentlig vise, at det er en katastrofal beslutning, som vi træffer i dag.

Vi fik jo en større diskussion om hr. Kim Behnkes engagement i sagen, og det ser jo ud til, at hr. Kim Behnke reelt ikke er med i tingene. Det er vi da glade for, det er i realiteten det kulfyrede værk, som var årsagen til, at hr. Kim Behnke gik med, men det kan alligevel overraske, at Fremskridtspartiet er medforslagsstiller til dagsordenen i dag.

Hr. Duetoft var inde på alle problemerne omkring tvang, og nogle gange har man jo nogle mærkelige, modsatrettede synspunkter. Det virker jo absurd, at man ikke kan undgå en eller anden form for tvang inden for energipolitikken. Hvis man skal bygge store kraftværker i Danmark, tvinger man jo i årtier fremover den danske befolkning til at aftage strømmen fra et bestemt værk, det er vel også tvang. Men som energipolitik nu engang er indrettet, er planlægning nødvendig, og det er vel de politiske holdninger, der ligger bag en langtidsplanlægning, som er afgørende for, om man får den virkning på miljøet, som man egentlig håbede på.

Den uomgængelige konklusion på den debat, vi har haft nu, er for mig at se, at der ikke længere er noget grønt flertal i Folketinget. Det kan man ikke hævde efter vedtagelsen af den dagsorden, der er fremsat. Men naturligvis må vi lappe på tingene, så godt vi kan, og gennemføre de miljøltag, der nu kan skabes flertal for i Folketinget. Som sagt, tiden står ikke stille, men det er en skelsættende og sort dag for dansk energipolitik.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Hr. Riishøjs konklusioner om det grønne

flertal og energiplanen, der ligger i ruiner, er forkerte. Jeg synes nok, de demonstrerer, at hr. Riishøj har stillet et urimeligt krav til debatten, nemlig at han skulle blive klogere af den. Det kan vi ikke klare.

Jeg vil i øvrigt henvise til hr. Løvig Simonsens bemærkninger om perspektivet omkring miljø- og energipolitik. De er fuldt dækkende for den socialdemokratiske gruppes opfattelse af dette samspil, og derfor er hr. Riishøjs bemærkninger ubegrundede.

Jeg har nærmest taget ordet for at forklare indholdet af den aftale, vi har lavet i går med energiministeren om tilslutningsvilkår m.v. Den er dateret den 9. marts 1992 og lyder som følger:

»Regeringen og Socialdemokratiet er dags dato enedes om følgende:

I forbindelse med behandlingen af L 235 om udnyttelse af vedvarende energikilder m.v. og lov om elforsyning samt med henvisning til tilsvarende problemer for især de mindre decentrale kraftvarmeværker fastsættes der inden 1. juni 1992 regler, hvorefter vindmøller og decentrale kraftvarmeværker alene skal betale for tilslutning til 10 kV-nettet.

Udbygningen af dette skal således være en opgave for elsektoren som sådan, således at det ikke kun skal kunne fungere som et distributionsnet, men også som et effektivt opsamlingsnet for el.

Energiministeren opfordrer Elsam og Elkraft til inden 1. juni 1992 at træffe beslutning om at etablere en økonomisk udligningsordning i henholdsvis Elsam og Elkraft for påvirkningen af vindmøller og decentrale kraftvarmeværker svarende til princippet bag udligningen i brændselspriserne mellem kraftværkerne.

For vindmøllernes vedkommende er det den totale økonomiske belastning for de pågældende kraftværksområder, der skal være grundlaget for udligningen, hvorimod det for de decentrale kraftvarmeværker alene skal være konsekvensen af den ovenfor i elværksregi gennemførte netforstærkning, der skal være grundlaget for udligningen.

Om nødvendigt fremsætter energiministeren lovforslag til sikring af gennemførelsen af ovenstående til oktober 1992.«

Bilgrav-Nielsen (RV):

[Bilgrav-Nielsen]

Jeg synes, at jeg ved afslutningen af denne debat gerne vil have lov til kortfattet at konstatere et par ting.

Når hr. Poul Nielson siger, at der ikke er nogen problemer med det såkaldt grønne flertal, har jeg mine tvivl, om det er noget, hr. Poul Nielson reelt mener. For hvad er det, der har været hr. Poul Nielsons taktik og politik i dette forløb? Det er, at hr. Poul Nielson kun ved at true med sin afgang har fået et flertal i den socialdemokratiske gruppe til ikke at gå imod hans indstilling.

Dernæst afsender hr. Poul Nielson i går på den socialdemokratiske gruppes vegne et brev til regeringen, som kræver, at regeringen, før regeringen selv er parat til det, erklærer, at den vil gå ind for et kulfyret værk i Nørresundby.

Derefter indgår hr. Poul Nielson separate aftaler med regeringen om nettilslutning for vindmøller. Hr. Poul Nielson har ikke på et eneste tidspunkt i det forløb, vi har været igennem, bare antydning, at der var noget at drøfte med SF og Det radikale Venstre.

Det står jeg her ikke for at beklage – det skulle da lige være på miljøets vegne. Men når hr. Løvig Simonsen står heroppe og forklarer, hvad der er grunden til, at han alligevel synes, at det ikke er så galt, selv om han faktisk var imod det koncept, som er hr. Poul Nielsons, så er det altså – undskyld at jeg siger det – et forsøg på at dække over den splittelse, der er i den socialdemokratiske gruppe om denne sag. Men just i denne splittelse ligger forhåbningen om, at vi igen får retableret noget arbejdsdygtigt i grønt sammenhæng, og jeg tror, at nøglen til det nye er, at Socialdemokratiet hurtigt løber panden imod nogle problemer.

Når man skal til at have indsat biobrændslerne, når man skal til at have indsat elreduktioner, der er kraftige nok til, at CO₂-belastningen kan gå ned på trods af disse to værker, så kan Socialdemokratiet ikke gå til CD. De kan ikke gå til Fremskridtspartiet. Kan de gå til regeringen? Muligvis.

Men døren står åben i hvert fald til Det Radikale Venstres medarbejderneskab, når man erkender, at det er en gal vej, man her er inde på.

(Kort bemærkning).

Løvig Simonsen (S):

Hr. Bilgrav-Nielsons bemærkning skal ikke stå uimodsagt. Det, jeg gjorde opmærksom på,

at en del af den socialdemokratiske gruppe gik ind for, at det kulfyrede kraftvarmeværk i Nordjylland skulle naturgasfyres, og den opfattelse har vi stadig væk.

Det, jeg gjorde opmærksom på, efter at det var afgjort i den socialdemokratiske gruppe på ganske almindelig vis og efter en lang debat i øvrigt, var, at jeg så henviste til den dagsorden, der nu bliver vedtaget. Jeg finder intet i den dagsorden, som Det Radikale Venstre ikke skulle kunne stemme for, på baggrund af de signaler hr. Bilgrav-Nielsen har givet her fra talerstolen i dag.

Må jeg også sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at jeg er glad for, at døren står åben. Det er vel også det, der skal til i dansk politik, når vi skal videre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 34 af Poul Nielson (S), Per Tærsebøl (KF), Peter Hansen-Nord (V), Kim Behnke (FP), Duetoft (CD) og Inger Stilling Pedersen (KRF) (se foran)

vedtoges med 95 stemmer (S, KF, V, FP, CD og KRF); 17 (SF, RV og Arne Jensen (S)) stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 33 af Riishøj (SF) og Bilgrav-Nielsen (RV) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Forhandling om redegørelse nr. R 5:

Energiministerens energipolitiske redegørelse 1991.

(Redegørelsen anmeldt 10/12 91. Redegørelsen givet 10/12 91. Beslutning om forhandling 23/1 92).

Forhandling

Poul Nielson (S):

Jeg vil gerne indlede med at læse et par lini-